

dövastidning

3:2021

PORTRÄTT: LARS NILSSON-BÖÖS

EXTRASIDOR OM SDR:S KONGRESS

DT FIRAR 130 ÅR: SOMMARSPECIAL

Demokratifest och sommarpärlor

SDR:s kongress är till ända. Den kan beskrivas som en demokratifest, eller som ett ombud sade: föreningsfest. Ett fint uttryck för förbundets högsta beslutande organ: vi firar att vi lever i en demokrati och stark föreningskultur. En rättighet som vi slår vakt om.

I år är det 100 år sedan den svenska demokratin fick ett genombrott. Kvinnor fick för första gången rösta i val till riksdagen. Att vi har allmän och lika rösträtt är en självklarhet, men inte något som vi kan ta för givet. Det har vi sett exempel på i historien, och fortsätter att vittnas om på många håll i världen. Här måste vi vara på tårna så inte våra rättigheter tas ifrån oss.

Läs mer om SDR:s historiska digitala kongress, nya styrelse och vad ombuden tycker på sidorna 4-8, och Förbundsnytt på sidorna 24-25.

Jag vill också slå ett slag för Dövas Tidnings 130-årsjubileum, också en viktig del i demokratin med sitt journalistiska innehåll och spektrum av perspektiv och åsikter. På sidorna 16-17 plockar vi fram fyra sommarpärlor från vårt tidningsarkiv. Ett exempel är artikeln från 1981 om döva som arbetade på SMHI i Norrköping. DT har kommit i kontakt med en av dem och ställt frågan: hur tror hon att vädret kommer att bli i sommar?

I övrigt kan jag varmt rekommendera vårt extratjocka 125-årsjubileumsnummer från 2016 som finns läsa på dovastidning.se ifall ni inte redan tagit del av det.

I september är vi tillbaka, då i en annan skepnad: *Allt om teckenspråk*. Det är ett extratjockt specialnummer som ersätter nummer 4. Då tar vi upp svenskt teckenspråk ur olika aspekter.

Ha en skön sommar!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

Historisk SDR-kongress	4
SDR:s nya styrelse	6
Nationalsång på teckenspråk	7
Ombud om SDR-kongress	8
SPSM:s 2020 i siffror	10
I korthet	11
Kvinnojour på teckenspråk	12
Projekt "Äkta man?"	13
DT besöker Kalmar	14
DT 130 år: Tillbakablickar	16
Porträtt: Lars Nilsson-Böös	18
Illustration: Sara Domström	21
Skriftspråk hos DHH och CODA	22
Förbundsnytt	24
Unga dövas zon	26
Seniornytt	28
Sommarkrysset	29
Sarah Remgrens krönika	30

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 3/2021

Miljömärkt trycksak
3041 0589

Manusstopp: Utgivning:
Nr 4: 27/8 16/9
Nr 5: 5/11 25/11

INTE FÅTT TIDNINGEN?

Kontakta
medlem@sdr.org

PRENUMERATION:

Pris: 300 kr/år. Vi utger fem nummer om året. Beställ prenumeration:
medlem@sdr.org

REDAKTION

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Niclas Martinsson
Form: Formligen.se

DT PÅ NÄTET:

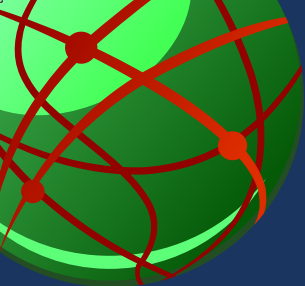
Webbplats: dovastidning.se
Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta
annons@dovastidning.se

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 2600 ex
Tryck: Juni 2021
Risbergs, Uddevalla
ISSN 1402-1978

T-MEETING PÅ ARBETET

Likvärdig telefoni för döva

TELEFONI

Med T-Meeting får du ett vanligt telefonnummer - det blir lätt för andra att hitta och ringa dig. Du kan alltså ha ett vanligt telefonnummer på kontaktlistor och visitkort. Den inbyggda automatiska AI-tolken klarar av tal-till-text och text-till-tal, den kan alltså texta det motparten säger under telefonsamtalet. Texten går att kombinera med video vilket gör att du även kan ringa tolk och/eller kommunicera på teckenspråk med andra som har bildtelefon.

MÖTE HÄR OCH NU

Med T-Meeting kan du både ringa upp tolk/ringa vanliga telefonsamtal men även få mötet textat när du kommunicerar med någon i samma rum. Detta är användbart både privat och i arbetslivet. Till skillnad från skrivtolk som måste förbeställas finns alltid T-Meeting när det behövs och dessutom till en lägre kostnad. T-Meeting kan fungera som en tolk i väskan, nära till hands. All text kan sparas på din enhet om du vill det - för att bli påmind om vad som sagts.

FLERPARTMÖTEN

Videomöten på jobbet är självklart viktigt - särskilt i tider som dessa. Med T-Meeting kan alla vara med i samtalet. Döva och andra teckenspråkiga på bildtelefon - det spelar ingen roll vilken bildtelefonleverantör som används; Hörande som använder taltelefon kan vara med; Teckenspråkstolk kan vara med. Det är bra att veta att anhöriga kan få anhöriglicens för bildtelefon.

T-MEETING NÄR DU..

- Vill ha kontakt med andra som har bildtelefon eller texttelefon.
- Vill vara med i telefonkonferens/digitalt möte.
- Vill kommunicera med hörande via förmedlingstjänsten för bildtelefoni/texttelefoni. Tips: Här kan du kontrollera att tolken tolkar rätt med hjälp av automatisk tal-till-text-funktion.
- Vill slippa tolk/skrivtolk: det motparten säger blir textat automatiskt i realtid.

 sales@tmeeting.se
tmeeting.se
Bildtelefon:
0406060432@t-meeting.se

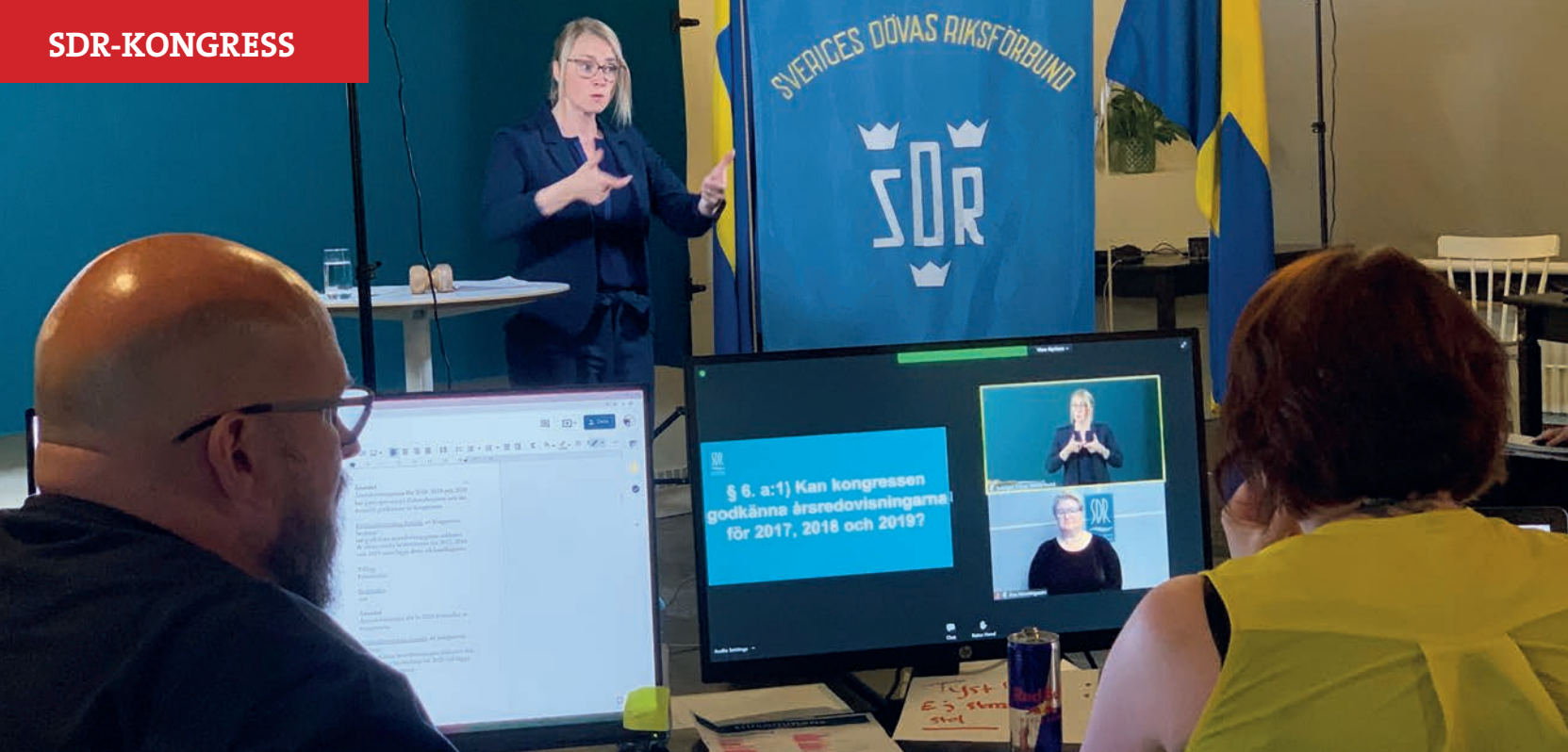
T-MEETING
Vi gör det möjligt!

HUR SKAFFAR JAG T-MEETING?

T-Meeting erbjuder ett brett sortiment av hjälpmedel. Din region är skyldig att erbjuda hjälpmedel om du behöver det - eller om dina behov har förändrats. Vänd dig till din region för hjälp - exempelvis Hörcentralen, Alternativ telefoni eller Habiliteringen. Behövs T-Meeting i arbetet är det genom Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen ansökan av hjälpmedel sker.

Vi finns på
Facebook!

SDR:s högsta beslutande organ sändes från Örebro. Alexandra Royal var kongressordförande.

Historisk SDR-kongress i digital förpackning

SDR genomförde sin allra första digitala kongress den 4-6 juni 2021. Den sändes från Örebro. Här summerar DT de tre intensiva dagarna som kommer att prägla den svenska dövrörelsen under minst fyra år.

Ett talesätt finns. När SDR:s kongress eller förbundsmöte äger rum, visar sig vädret från sin bästa sida. Årets kongress var inget undantag. Solig högsommarvärme rådde i stora delar av landet.

Eftersom kongressen var digital, fick totalt 44 ombud delta på hemmaplan. De följde kongressen på annorlunda sätt än tidigare, exempelvis från sin altan, kök, vardagsrum eller dövföreningslokal.

För SDR var det också allt annat än vanligt. Förbundets högsta beslutande organ sändes från restaurangen Niclas kök & bar i Örebro. Där var en rad dator- och tv-skärmar utplacerade. Den tekniska personalen, tolkarna, kongresspresidiet och delar av kanslipersonalen hade sina egna skärmar. Övriga från förbundet, såsom hela förbundsstyrelsen och valberedningen, fanns på länk.

I övrigt var mycket sig likt. Kongressens tema var *Tillsammans – då, nu och i framtiden*. Temat utgick, som SDR skrev, från vårt gemensamma arbete där vi tar ansvar för att skapa ett hållbart samhälle där svenskt teckenspråk är självklart. Genom ett gemensamt språk har vi en gemensam dövhistoria och -kultur, vilket fortfarande skapas för att bli morgondagens historia och kulturarv.

Sammanlagt 45 motioner och en proposition behandlades. Även de fyra gångna verksamhetsåren, 2017–2020, gick igenom inklusive de ekonomiska berättelserna liksom vad förbundet ska ägna sig åt under de fyra kommande åren.

"SDR:s medlemstapp måste granskas"

Tempen steg när SDR:s årsredovisning 2017–2020 behandlades den 4 juni. Stockholms Dövas Förening (SDF) tog upp att förbundet hade

tappat drygt 1 000 medlemmar. 2016 hade SDR 4 242 medlemmar. Ifjol hade förbundet 3 262 medlemmar. SDF ansåg att SDR borde tillsätta en granskningskommission som hade i uppdrag att ta reda på varför SDR och dess föreningar hade tappat ett stort antal medlemmar och hur arbetet med SDR:s nya medlemssystem hade gått till.

Förbundsstyrelsen replikerade att de har för avsikt att ge en ordentlig redovisning av hur arbetet med SDR:s medlemssystem/-hantering har gått till längre fram. Länsförbunden/-föreningarna ges då möjlighet att ställa frågor och begära eventuella åtgärder. Majoriteten gick på förbundsstyrelsens linje. SDF och Dalarnas Dövas Förening reserverade sig mot beslutet.

SDR gick med plus

Under 2017–2020 hade SDR tre goda år sett till siffrorna. 2019 var enda året då förbundet blödde. Den genomsnittliga årsvinsten var under fyraårsperioden drygt 630 000 kronor.

Det egna kapitalet har under fyraårsperioden blivit något stärkt med över en halv miljon kronor.

Intäkterna sjönk dock avsevärt från 2017 till 2020, bland annat på grund av att förbundets mångåriga försäljningsavdelning i Leksand började avvecklas 2018. Skälet var sviktande lönsamhet.

Kongressen yrkade att förbundet skulle se över lokal- och personalkostnaderna när budgetprognosen presenterades. Anledningen var att ett preliminärt underskott var att vänta de tre närmsta åren.

Motionerna tog längre tid än planerat

Det preliminära tidsschemat höll inte. Tanken var att sista motionen, nummer 45, skulle ha blivit färdigbehandlad på eftermiddagen den 5 juni. Istället blev allting klart dagen därpå.

Utvalda motioner i korthet som SDR ska jobba med under 2022–2025:

Motion 2: Det svenska teckenspråkets ställning

Förbundsstyrelsens förslag till beslut:

Att anse första att-satsen besvarad
Att bifalla andra att-satsen

Vice kongressordförande Isabella Hagnell och Maria Rudin från SDF.

Annorlunda sätt för ombud att följa SDR:s kongress.

Det svenska teckenspråkets ställning

SDR ska ta fram en strategi som sedan genomsyrar förbundet på alla nivåer, där SDR väljer en linje för språkpolitiskt arbete: svenskt teckenspråk som ett officiellt språk eller som ett minoritetsspråk.

Teckenspråkskunniga jurister

SDR ska fortsätta* utreda vilka möjligheter det finns att ha tillgång till en grupp teckenspråkskunniga jurister som förbundet och dövrörelsen kan ha nytta av, exempelvis i samband med remissvar. Och förbundet ska även titta på om det är möjligt att erbjuda juridisk rådgivning till medlemmar. *finns redan med i 2021 års verksamhetsplan

Rätt till teckenspråk oavsett skolform

SDR ska arbeta för att ändra skollagen/-förordningen så att svenskt teckenspråk betraktas som ett fullvärdigt språk, vilket inte är så i dag. Elever ska kunna få undervisning på svenskt teckenspråk oavsett skolform.

Föräldrahandbok för döva föräldrar

SDR ska ta fram en digital föräldrahandbok för döva föräldrar som har hörande barn (coda). En sådan finns inte i dag. Den ska vara på både svenskt teckenspråk och svenska.

SDR ska synas bättre i sociala medier

Förbundet ska fortsätta utveckla sin användning av sociala medier och även arbeta för att ha en starkare närvaro i andra kanaler som webbplatsen sdr.org och Dövas Tidning.

Effektivt styrelseval

Kongressens absoluta höjdpunkt för många är styrelsevalet. Enligt programmet kunde valet preliminärt vara över tre timmar långt. Istället blev processen betydligt kortare: drygt en timme.

I år fanns inga motkandidater till ordförandeposten. Åsa Henningsson, som lett förbundet i fyra år, blev omvald.

– Det känns väldigt fint att få ett sådant stort förtroende och stöd av föreningarna. Med den vetskapen och stödet kan vi fortsätta arbetet framåt, sade Åsa Henningsson i en webb-tv-intervju med dovastidning.se direkt efter valet.

Tre personer slogs om att bli vice ordförande. Joakim Hagelin Adeby,

En tyst minut hölls för att hedra framstående profiler som gått bort.

som motkandiderade, vann omröstningen.

Nio personer ville bli ledamöter. Valet slutade med att fem kandidater som valberedningen föreslog och två motkandidater fick flest röster.

"Stor utmaning att hålla i kongressen"

Två av de nyckelpersoner som hade bråda dagar både inför och under kongressen var Therese Rollvén, kongressamordnare, och David Farkas, tekniskt ansvarig.

En stor utmaning för dem var att se till att SDR:s allra första digitala kongress skulle gå smidigt. De fick även ha en ständig beredskap ifall planer skulle göras om eftersom restriktioner kunde ändras med kort varsel. Den ursprungliga tanken var att ha en fysisk kongress i vackra Tanum strand vid västkusten. Så blev det inte.

Utmaningarna var (för att ta några exempel): hur skulle förbundet säkerställa att ALLA ombud kunde delta i kongressen? Hur skulle ombuden rösta? Hur skulle det digitala påverkanstorget gå till?

– Det var ju en viktig demokratifråga, säger Therese Rollvén.

Hon och David Farkas fick ta fram guider och ordna genomgångar av mötesplattformen Zoom Webinar och röstappen Percap inför kongressen.

David Farkas om hur tekniken hade fungerat under kongresshelgen:

– Det blev jättebra och i enlighet med vad vi hade tänkt oss om vi ser till hur det fungerade på svenskt teckenspråk. Prio 1 var att alla ombud kunde följa kongressen på svenskt teckenspråk. Tyvärr blev det mindre bra vad gällde ljud och direkttextning.

Therese Rollvén säger att hela kongressarbetet verkligen levde upp till temat *Tillsammans – då, nu och i framtiden*:

– Det var ett fint lagarbete av alla inblandade både inför och under kongressen. Och så fanns det dövkompetens under kongresshelgen, bland annat från Teckenbro (som skötte direktsändningen) och Niclas kök & bar. Jag tror att många bra saker kan tas med till nästa kongress som röstapp och digitalt påverkanstorg, säger hon och David Farkas håller med.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: SDR

Teckenspråksvänlig nationalsång lanseras

SDR:s kongress avrundades på självaste nationaldagen. Då visades en helt ny teckenspråksversion av nationalsången som Joakim Hagelin Adeby stod bakom.

”Du gamla, Du fria, Du fjällhöga nord. Du tysta, Du glädjrika sköna!” Så inleds nationalsången. En utmaning är att översätta den till svenskt teckenspråk utan att följa svenskans meningsbyggnad. Vi har sett olika teckenspråksversioner av nationalsången genom åren. Flera av dem är mer eller mindre påverkade av svenskan. Och ingen av versionerna har blivit riktigt etablerad.

SDR vill se en ändring på detta. Därför utlyste de en tävling tidigare i år: att framföra nationalsången på svenskt teckenspråk. Tanken var att det vinnande bidraget skulle avslöjas och visas på SDR:s kongress som avslutades på nationaldagen. Historisk kurios: förut brukade SDR:s kongress inledas med att alla tecknade nationalsången.

Alexia Lefebvre, administratör och översättare hos SDR, var ansvarig för tävlingen.

Bland de tre inkomna bidragen bedömde juryn, bestående av fyra personer inklusive Alexia Lefebvre, att Joakim Hagelin Adeby gjorde den bästa tolkningen. Därmed vann han tävlingen.

Vad juryn tittade på var hur frikopplad teckenspråksversionen var från svenskan, och hur lätt den var att förstå och följa. Nyckelordet var funktionalitet. Sången skulle även kännas högtidlig.

– Roligt och hedrande att de tror på mitt bidrag och vill arbeta för att etablera och sprida det till andra, säger en glad Joakim Hagelin Adeby.

Han har haft som ambition att sången ska ha ett bra flyt och vara lätt att komma ihåg efter att man övat på den. Vidare vill han behålla den högtidliga känslan och förmedla det gamla vackra tecknet för Norden.

Din teckenspråksversion har en annorlunda inledning än den svenska versionen. Vad är tanken bakom detta?

– Att jag inleder med ”FJÄLLHÖGA-NORD” och ”ÄNG” är för att det är teckenspråksvänligt. På svenskt teckenspråk börjar man ofta med att beskriva hur miljön ser ut innan man fortsätter, säger Joakim Hagelin Adeby.

Alexia Lefebvre säger att hans version är ett utmärkt exempel på hur en teckenspråksöversättare ska jobba; att våga frikoppla sig från svenskan.

– Svenska och svenskt teckenspråk är ju två helt åtskilda språk. Det viktiga är att innehållet är detsamma, om än med annan disposition, och att poängen framgår, säger hon.

Det vinnande bidraget kan för närvarande ses på SDR:s Facebook-sida. Sången ska spelas in på nytt senare och visas för allmänheten.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

NYHET!

Vibio

Sov på saken.

Vibio är en trådlös sängvibrator som du styr med mobilen. Bädda ner Vibio under kudden eller madrassen och ställ alarmet direkt i appen som finns för både iOS och Android. När det är dags att stiga upp, väcker Vibio dig med tysta och kraftfulla vibrationer.

bellman.com/vibio

Bluetooth

HERNÄS App Store

LADDA NED PÅ Google Play

Biljetter:
Sommarteaternystad.com
ticketmaster®

ENDAST EN FÖRESTÄLLNING

Familjemusikalen
KUNG ARTHUR
TECKENSPRÅKSGESTALTAD
15/7 18:30 Åbergs trädgård Ystad

SOMMAR teatern

ENKÄT:

Vad tyckte du om SDR:s digitala kongress?

Vad vill du att nästa kongress helst ska vara: digital eller fysisk?

MAJA WESTERLUND & JESSICA MADAN, OMBUD, Y-LÄNS DÖVAS FÖRBUND

– SDR:s första digitala kongress gick över förväntan tack vare kansliet, kongressordförandena och andra som arbetade bakom ridån. Allting var oerhört professionellt med modern teknik och kunniga medarbetare.

– Min ombudskollega, Jesscia Madan, och jag föredrar dock fortfarande fysisk kongress på grund av umgänget som är en essentiell del av kongressen. Den saknade vi lite av. Två saker vill vi verkligen ta med från den här kongressen till nästa fysiska kongress: digitala påverkanstorg-träffar och röstappen Percap. Vi hann gå igenom motionerna mer ingående tack vare påverkanstorg-träffarna och appen gjorde röstningen mer demokratisk och rättvis.

ELSA BRUNEMALM, OMBUD, STOCKHOLMS DÖVAS FÖRENING

– Det var helt över förväntan! Jag har bara medverkat på en kongress tidigare (2009). Däremot har jag varit med på många av SDR:s förbunds möten. Gemenskapen blev annorlunda nu när det var digitalt men upplägget blev så bra ändå. Speciellt imponerad var jag av kongressfunktionärerna och -samordnaren samt alla andra som jobbat kring kongressen och ombudens engagemang. Tillsammans blev det bra!

– Fysisk alla gånger! Inget kan slå detta. All dialog, diskussioner och samverkan blir så mycket bättre om alla är på en och samma plats!

PIAKERSTIN SILVERDAL, OMBUD, GÄVLEBORGS DÖVAS LÄNSFÖRENING

– Det flöt på bra under hela kongressen med två utmärkta mötesordförande. Vad som var mindre bra var att dövföreningarna i den norra delen av Sverige inte hade ett så aktivt motionsarbete. Vi behöver utökad utbildning om motionsarbete och prata igenom samtliga motioner inför nästa kongress, tycker både min ombudskollega Roger Sahlén och jag.

– Fysisk. Vi kan då umgås med ombud från andra föreningar för kunskapsutbyte. Dessutom innebär det mingelmöjlighet under pauser för att få råd och tips.

MARIA SUNDHOLM, OMBUD, DÖVAS FÖRENING I ÖREBRO LÄN

– Kongressen var välplanerad. Vad som var bäst var de digitala påverkanstorg-träffarna. Då hade vi möjlighet att ställa frågor kring olika motioner inför kongressen. Samtidigt kunde vi se hur väl insatta styrelseledamöterna var i sina respektive ansvarsområden. Det var avgörande när vi skulle rösta om vilka ledamöter vi ville se bli omvalda.

– Fysisk – det är det bästa! Som ett ombud sa: SDR:s kongress är en "föreningsfest". Jag tror dock att vi kommer att se en så kallad hybrid-kongress i framtiden (en kombination av fysisk och digital kongress). Det är ett måste om vi ska hänga med i utvecklingen.

DAVID TANO, OMBUD, BLEKINGE DÖVAS LÄNSFÖRENING

– Vi kommer ihåg den här historiska kongressen då den var digital för första gången. Den var jättebra och positiv. Jag upplevde att alla som ville kunde få säga sin mening. Synd bara att vi inte träffade varandra fysiskt.

– Fysisk. Det är det bästa för jag kan då få träffa andra döva, såväl nya som gamla ansikten, vilket jag saknade under den senaste kongressen.

LÄS OCH SE MER PÅ DOVASTIDNING.SE OCH KONGRESS.SDR.ORG

DT PLAY: Åsa Henningsson omvald som SDR-ordförande

DT direktrapporterade från SDR:s kongress

Hur bra speglar SDR:s styrelse Sverige?

Läs möteshandlingarna på SDR:s kongresswebb.

Välkommen till nya **myMMX**®

Nu har **myMMX**-apparna fått nytt utseende och uppdaterats för en bättre och modernare användarupplevelse.

myMMX tc är en app för dig som vill använda video och text till dina samtal. En totalkonversationstelefon för dig som vill ha ut det mesta av **myMMX**.

myMMX text är en texttelefon med realtidstext (RTT). Perfekt för dig som använder text i dina samtal. Appen har stöd för *Tala direkt*.

myMMX db är en video- och texttelefon för dig med dövblindhet eller kombinerat nedsatt hörsel och syn. **myMMX db** fungerar med punktläsare, skärmförstorings- och skärmläsningsprogram.

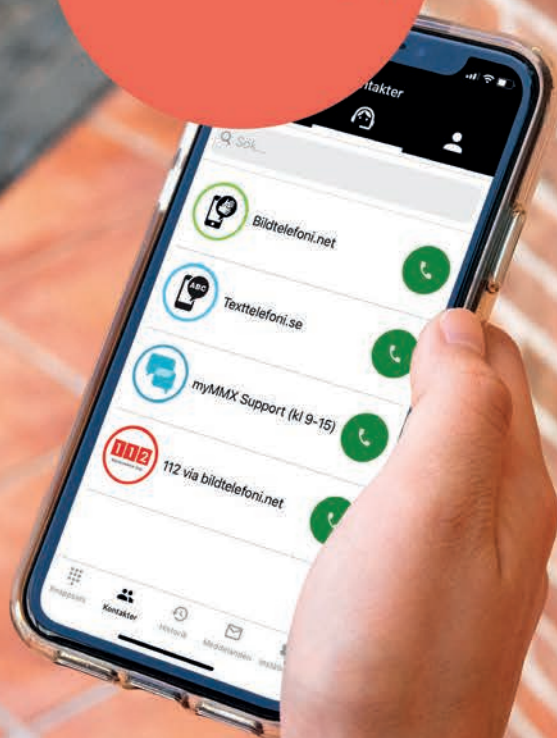
myMMX är bild- och texttelefoni för dig som vill ha ett konto till alla dina enheter. Det är en snygg och enkel app att ringa med. Med **myMMX** kan du ringa till andra bild- och texttelefoner, samt tjänster som *Bildtelefoni.net* och *Texttelefoni.se*. Logga in på PC, iOS och Android med samma konto. Du väljer själv vilken enhet du använder.

Läs mer eller kontakta oss:
mymmx.se

Intresserad?

Kontakta förskrivarna i din region för att få **myMMX**.
Ett konto till alla dina enheter.

NYHET!

myMMX®

myMMX finns i tre modeller

myMMX tc för video- och texttelefonsamtal. **myMMX text** för texttelefon-samtal. **myMMX db** för video och textsamtal för dig med dövblindhet eller kombinerad nedsatt hörsel och syn.

Så var skolutgången 2020 för SPSM

Så många elever har de fem regionala specialskolorna för döva och hörselskadade haft. Så har det gått för avgångseleverna. Så har pandemin påverkat teckenspråkutbildningen för vissa föräldrar. Här summerar DT Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) 2020.

Ifjol hade de fem regionala specialskolorna 410 elever, något fler än året före (406). DT har frågat rektor för respektive skola om antalet elever år 2016 och 2020, och kortfattat citerat ur deras förklaring till utvecklingen:

Östervångsskolan, Lund 75 elever (2016) 117 elever (2021)

Förklaring av rektor Ann Holmström:

2016 flyttade Östervångsskolan till sina nuvarande lokaler. Därefter ökade antalet elever. Det är fler yngre elever som börjar på skolan. "Det är positivt att eleverna börjar här på lågstadiet, vi ser att om vår målgrupp får tidig teckenspråkig undervisning så når de målen i högre grad", skriver hon.

Vänerskolan, Vänersborg 57 elever (2016) 61 elever (2020)

Förklaring av rektor Jonas Sandkvist:

"Vi har en bra verksamhet med professionella, duktiga och engagerade medarbetare som bidrar till en god stämning på skolan och bra kvalitet i verksamheten. Det gör att elever söker sig till oss" skriver han.

Birgittaskolan, Örebro 151 elever (2016) 161 elever (2020)

Förklaring av rektor Roger Holmström:

"Vi kan inte fullt förklara varför elevtalsökningen har skett, men personligen gissar jag att vår storlek lockar en hel del. Att man kan komma till en skola där man i sin funktionsnedsättning är helt vanlig, här är det inget som sticker ut att man har en hörapparat, ett CI eller att man använder teckenspråk", skriver han. Prognosen till hösten är cirka 175 elever.

Manillaskolan, Stockholm 81 elever (2016) 76 elever (2020)

Förklaring av biträdande enhetschef Torun Persson:

Det är små förändringar varje år som kan slå lite olika från år till år. De senaste åren har Manillaskolan inte haft samma inströmning av nyanlända elever. "Det finns också en flyttning fram och tillbaka mellan Manillaskolan och Alviksskolan där vårdnadshavare ibland tvekar kring vilken skolförhållande som är bäst för eleverna", skriver hon.

Kristinaskolan, Härnösand 34 elever (2016) 30 elever (2020)

Förklaring av rektor Margareta Wikman:

2016 hade skolan ett ökat antal nyanlända elever, som senare vid kommunplacering för familjer flyttade till andra orter/annan specialskola. En stor avgångsklass slutade också under perioden 2016-2020. Kristinaskolan, som har störst geografiskt upptagningsområde, är den regionala specialskola som har flest deltids elever, runt 40 stycken.

58% av avgångseleverna hade behörighet till gymnasiet, vilket var betydligt högre än året innan (35%). SPSM skriver i sin årsredovisning

2020 att det är för tidigt att fastslå om det är ett trendbrott. "Rektorerna ser dock flera möjliga bidragande faktorer: tydligare styrning, fokus på kunskapsuppdateringen och bättre kontroll på elevers resultat", skriver SPSM.

Fjärrundervisning i svenskt teckenspråk har vuxit i popularitet: från 50 elever 2018 till 117 elever 2020. Det rör sig om elever som är döva eller har hörselnedsättning samt för elever som har syskon eller föräldrar som är döva eller har hörselnedsättning.

SPSM har också ansvar för att fördela bidrag till utbildningsanordnare för Teckenspråkutbildning för vissa föräldrar (TUFF). Pandemin har påverkat TUFF avsevärt. Ifjol var det 309 föräldrar som studerade totalt 7.559 timmar förra året. Det var betydligt mindre än året innan: 433 föräldrar och 11.808 timmar. Alla anordnare erbjuder distansundervisning. Dan Agnarson på SPSM skriver att det är få föräldrar som är intresserade av distansundervisning eftersom många tycker att det är svårt att ta till sig teckenspråk på distans. Föräldrarna förlorar också den värdefulla sociala interaktionen med andra föräldrar, och möjligheten att använda barntillsyn i samband med att man läser TUFF saknas.

Från och med i år finns det sex anordnare (tidigare fem): Härnösands folkhögskola, Västansviks folkhögskola, Önnestads folkhögskola, Stiftelsen Vaddö och Södertörns folkhögskolor, DHB Västra och Teckenspråksakademien (NY). **TEXT: NICLAS MARTINSSON**

Är du den vi söker?

SDR söker nu en vikarie till vårt intressepolitiska arbete.

Tjänsten är på 50% från 1 september till 31 december 2021.

Senaste ansökningsdag är den 5 augusti.

Mer information finns på www.sdr.org

Frågor?

Kontakta generalsekreterare Julia Kankkonen på julia.kankkonen@sdr.org

FOTO: SVT ÖREBRO

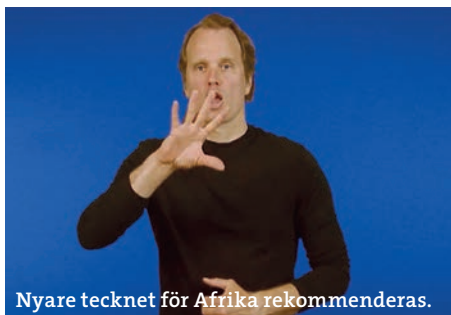
"Dövpolicyn" är bortplockad hos Örebro kommun efter kritik

● Efter vårens mediauppmärksamhet har Örebro kommun tagit bort den policy som sa att det krävdes fyra eller fler sökande till en yrkesutbildning för att ha rätt till teckenspråkstolk. Tre av de elva drabbade anmälde detta till Diskrimineringsombudsmannen och en annan överklagade till Skolväsendets överklagandenämnd. Båda myndigheterna har nu inlett utredningar mot kommunen. Kommunen har startat en intern utredning av tolkkostnaderna. Maria Sundholm, ordförande för Dövas Förening i Örebro skriver i ett inlägg på Facebook: "Nu bevakar vi Komvux och kollar att de verkligen tar in teckenspråkstolkar".

DT förtydligar angående 1981

● I DT nummer 2 2021 skrev vi: "Den 14 maj är det 40 år sedan riksdagen officiellt erkände teckenspråket som dövas första språk och beslöt att vi skulle få en tvåspråkig undervisning – svenskt teckenspråk och svenska – i specialskolan". DT önskar förtydliga: riksdagen beslöt i och för sig inte att vi skulle få en tvåspråkig undervisning i specialskolan. Det riktiga var att riksdagens beslut och erkännande ledde till en förändring av undervisningen för döva i specialskolan. Det var att den skulle vara tvåspråkig. 1983 togs en ny läroplan fram för specialskolan i vilket svenskt teckenspråk nämndes som undervisningsspråk och det också blev ett skolämne.

FOTO: STOCKHOLMS UNIVERSITET

Språkrådet: det äldre tecknet för Afrika bör inte användas

● I höstas sändes *Berättelser från Afrika*. I tv-programmet användes det äldre tecknet för Afrika ('BRUN' + 'ANSIKTE'), vilket SVT fick kritik för. Det ansågs vara kränkande, och ledde bland annat till att Stockholms Dövas Ungdoms-råd skickade ett öppet brev till Språkrådet och avdelningen för teckenspråk vid Stockholms universitet, som bl.a. jobbar med Svenskt teckenspråkslexikon. Nu rekommenderar Språkrådet att det äldre tecknet bör undvikas. Det nyare tecknet, som visar Afrikas kontinent, är att förorda. Och i Svenskt teckenspråkslexikon är det äldre tecknet nu markerat med texten "Kan uppfattas som kränkande".

Försök att starta friskola pausas

● Dramaski Utbildning tar paus från sina försök att starta en teckenspråkig friskola i Stockholm. Största anledningen är att de inte kan starta den skola som de vill med dagens lagstiftning. De förklarar bl.a. att de inte kan följa kursplanen "Teckenspråk för döva och hörselskadade" som är ett ämne i specialskolan. De ställer sig frågande till att undervisa i ämnet "Teckenspråk för hörande" för elever som har teckenspråk som modersmål. En friskola måste också kunna säkra en stabil ekonomi oavsett elevantal, vilket är svårt för en liten skola. Dramaski hoppas att detta leder till förändringar i lagstiftningen så att de kan göra en ny ansökan i framtiden.

FOTO: NILS PETERSEN

Teckenspråkstolk Ulf har varit med på flest presskonferenser

● Teckenspråks- och dövblindtolk Ulf Liljenbäck är för många ett välbekant ansikte från Folkhälsomyndighetens, Socialstyrelsens och MSB:s gemensamma pressträff som sänds vid 14-tiden på tv. I en intervju med DN, publicerad i slutet av maj, sade han att han hade varit med på ungefär 150 presskonferenser, vilket förmodligen var mer än vad andra återkommande deltagare (bortsett från teknikerna på plats) åstadkommit. Ulf Liljenbäck, som har "fallskärmschopp" som persontecken, sade till DN att sekunderna innan klockan slår 14.00 får han samma typ av adrenalinkick som ögonblicket före ett fallskärmschopp.

100

produktioner har Riksteatern Crea bjudit på sedan starten 1970, såväl i egen regi som i samarbete med andra teaterhus. Rampfeber, som har Sverigepremiär den 21 september, är deras 100:e produktion. Den pjäsen är en samproduktion mellan norska Teater Manu, Det Norske Teatret, Riksteatern Crea och finska Teatteri Totti.

Kan du sticka vantar? Var med oss!

Nästa år fyller SDR 100 år. Vi söker nu folk som kan sticka enfärgade tumvantar till SDR:s webbshop för försäljning till SDR:s medlemmar och andra intresserade.

Du bestämmer själv hur många par vantar du kan och vill sticka. Vi ger dig instruktioner och skickar garn till dig.

Senast 30 november 2021 vill vi ha vantarna klara för förberedelser till försäljning.

Intresserad eller har frågor?

Kontakta: charlotte.gustavsson@sdr.org

Mia Modig

Pernilla Norberg

Nationell Kvinnojour på Teckenspråk blir allt mer etablerad:

”Vi vill ge döva kvinnor empowerment”

Under metoo-rörelsen 2017 bildades uppropet #slådvörattill, eller #BYSS som det också kallades, och då uppdagades stora behov av en jourverksamhet på teckenspråk. Som följd bildades Nationell Kvinnojour på Teckenspråk, som tidigare i år gick ut med nyheten att de beviljats statsbidrag och därför kan ha två kuratorer på halvtid. DT pratar med ordförande Mia Modig och sekreterare Pernilla Norberg om vad det är som gör att kvinnorna inom föreningen engagerar sig så.

Under #BYSS samlades över 1300 personer i en sluten Facebook-grupp. Hundratals kvinnor berättade om egna erfarenheter av våld och övergrepp. Det var äldre trauman och pågående svåra livssituationer. Efteråt kontaktade flera kvinnor mig och bad om hjälp. Vi var några som hjälpte till men det räckte inte. Det kommunala eller regionala stödet som fanns var inte specifikt riktat mot kvinnor och inte alla regioner erbjuder teckenspråk. Vi förstod det stora behovet av en teckenspråkig kvinnojour och efter en tids organiserande bildades Nationell Kvinnojour på Teckenspråk (NKJT) hösten 2019. Här verkar kvinnor med olika kompetenser och erfarenheter, säger Mia Modig.

Pernilla Norberg som sitter i styrelsen berättar.

– Med egna erfarenheter av att leva i en våldsam relation vet jag hur svårt det är. När jag till slut behövde tillkalla polis talade jag om att jag var döv. Men det kom ingen tolk. I den situation som jag var i hade jag behövt uttrycka mig på mitt språk. Att behöva skriva vad jag hade upplevt istället för att få stöd var helt fel och jag reagerade med att bli arg. Jag vill inte att någon annan ska behöva hamna där.

Vad händer när någon hör av sig till NKJT?

Samordnaren i kuratorgruppen ser över vilken kurator som ska hantera ärendet. Kuratorn benär ut situationen och ser vad som behöver göras och i vilken ordning. Det kan vara en akut situation med våld och hot, vårdnadstvist, eller situationer där kvinnan behöver stöd i att kunna söka hjälp och i att formulera sina behov. Det handlar

också om att förbereda kvinnan inför möten med myndigheter. Ofta saknas förståelse för dövas språk och livssituation.

Pernilla Norberg ger ett exempel.

– När jag efter misshandeln berättade om en situation där mitt ex blivit förbannad på mig eftersom jag inte behållit ögonkontakten förstod de, som skulle hjälpa mig, inte riktigt vad det innebar. Vi döva ska ju ha ögonkontakt under samtal och att bryta den uppfattas som att man slutar lyssna. Därför blev mitt ex så arg. Det är sådana saker som bara döva vet om och kan förstå. Jag vill så gärna kunna ge andra döva kvinnor som är i den situation jag var i bättre stöd.

Det är det som driver er?

– Det är vår motor, säger Mia Modig, att vi vill ge kvinnorna möjlighet till att få hjälp på sitt eget språk. Vi vill ge kvinnorna empowerment* och kunskap om sina rättigheter. Vi skapar även opinion, för det krävs politiskt medvetande om dessa grupper som förbises i konventioner och handlingsplaner mot våld.

Vad kan man som anhörig eller vän göra när man misstänker att någon far illa?

– Jag vet av egen erfarenhet att man undviker att berätta, svarar Pernilla Norberg, men man kan fråga försiktigt och visa att man bryr sig. Längre fram kanske hon är beredd att berätta och söka hjälp.

– På tal om det, inflikar Mia Modig, så kommer vi att hålla fyra föreläsningar i höst. En av dem riktar sig till er som undrar hur man gör som närstående. En annan nyhet som kommer i juni är att vi just nu skapar en webbsida där man ska kunna nå NKJT via videosamtal eller chat. Vi fortsätter att svara på alla mail.

Ett ord återkommer flera gånger, som sammanfattar hela NKJT:s verksamhet:

– Det vi gör, det är systerskap!

TEXT: JENNY SCHÖLDT

*empowerment = egenvärde, egen styrka

”Män ska inte bli krigare”

I tre år ska Arvsfondsprojektet Äkta man? få döva, hörselskadade och dövblinda killar och män att reflektera över just vad en äkta man är. Det görs genom samtal och utbildning inom idrott och kultur.

DT har fått en pratstund med Malin Kvitvær och Patrik Nordell, två av de tre som jobbar i projektet.

RFSU Stockholm äger projektet och projektledare är Malin Kvitvær. Svenska Dövidrottsförbundet (SDI) har projektmedarbetare Patrik Nordell och Riksteatern Crea samt Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF) delar på projektmedarbetare Elias Tebibel. Alla tre kan på så sätt finnas i och vara med och påverka respektive organisations verksamhet.

Just det faktum att Malin Kvitvær är kvinna gör att hon är extra noga med att inte vara den som representerar projektet när de träffar målgruppen. Istället har de fördelat arbetet så att Patrik Nordell och Elias Tebibel möter målgruppen medan Malin Kvitvær istället har ett övergripande ansvar samt är med och utbildar.

– De unga killarna måste ha någon befogad förebild, någon som är man och döv som de kan identifiera sig med. Jag som döv man kan peka på och exemplifiera konkreta situationer som jag själv upplevt, det blir en helt annan trovärdighet då, menar Patrik Nordell.

Projektet har utbildat SDI:s landslagsledare i Attityder, normer och bemötande. I höst ska en samtalsledarutbildning genomföras, där tanken är att samtalsledarna i sin tur kan besöka diverse träningssammankomster och ungdomsgårdar för att samtala med ungdomarna på plats.

Varför behövs projektet? Projektet är förebyggande och våldpreventivt och ska stärka viljan och benägenheten att ingripa så att man vågar vara en aktiv åskådare.

– Vi pratar mycket om just att vara en aktiv åskådare. Att faktiskt göra något när man bevittnar våld. Att bryta en våldssituation kan upplevas som otäckt, farligt, eller att man inte vågar göra det av rädsla för att förlora vänner på grund av gruppträck, eller att jag inte är säker på att det verkligen är våld. Men att vara en aktiv åskådare behöver inte

Malin Kvitvær

Patrik Nordell

Elisa Tebibel

vara en stor grej, det kan lika gärna vara att avleda personen som utövar våldet genom att säga ”Du, kom vi sticker nu”, berättar Malin Kvitvær.

Hon relaterar till begreppet våld och berättar att det är ett brett begrepp. Många tänker att våld är misshandel, våldtäkt och mord, men det är så mycket mer än så. Knuffar, ord och kränkningar är också våld. Det är ytterst få som går från ingenting till att våldta någon, istället är våldet vanligen en växande kraft där de flesta börjar med verbala uttryck, att gå över gränsen och tafs på någon och så småningom kan det eskalera till att våldta någon. Så det är viktigt att fokusera på att förebygga de små våldshandlingarna så att de mer större och allvarigare våldshandlingarna aldrig görs.

– Meningen är inte att skuldbelägga målgruppen, utan istället att få en förändrad och positiv bild av att vara eller bli äkta män, säger Malin Kvitvær.

Vad är en äkta man? Projektet svarar inte på det utan frågar istället målgruppen vad en äkta man är. Malin Kvitvær förtydligar att poängen är att vi ska börja reflektera. Hur ska en man vara, hur bör en man vara, enligt vem eller enligt vad?

– Tidigare har männen förknippats med machokulturen, men idag är även machokulturen känslig i sig, det är inte alltid macho att vara macho så att säga, tillägger Patrik Nordell och fortsätter:

– Vi ska inte ändra på målgruppens normer eller ideal, utan vi ska diskutera öppet så att de själva sedan kan ta beslut om vad de vill uppnå. Vi behöver uppfostra killarna till att bli människor, inte krigare som samhället vill.

Under projektets första år har instagramkontot *aktamanofficiell* skapats. Där har bland annat en live-vodd med Patrik Nordell och Elias Tebibel sänts. Facebookgruppen Diskussionsforum för teckenspråkiga män har också skapats. Gruppen är sluten och är ett forum där män kan dela med sig av berättelser och diskutera kring dem.

Våren 2022 ska Elias Tebibel turnera med en soloföreställning hos Riksteatern Crea som heter Knockout och handlar om mansnormer och hur det är att vara en döv man. Föreställningen är intim, ska kunna spelas på små begränsade ytor och ha en publik på max 12 personer. Efter föreställningen har publiken ett samtal.

TEXT: MARIA NORBERG

Fr.v.: Ann-Charlotte Johansson, Lena Nilsson och Lennart Olsson.

Kalmar slott, historiskt ett av Sveriges viktigaste fästen.

DT besöker Kalmar Läns Dövas Förening

Artikelserien Landet runt fortsätter, nu i en sommartappning. Den här gången besöker DT Kalmar läns Dövas Förening och dess omtyckta fritidsanläggning, Carlstorp på Öland. Föreningen firar 100-årsjubileum i slutet av 2021.

Öland är en av landets mest älskade sommardestinationer med över en miljon gästnätter*. På ön har Kalmar läns Dövas Förening sin fritidsanläggning, Carlstorp i Färjestaden.

DT möter fyra glada styrelsemedlemmar på Carlstorp. De har varit aktiva i föreningen i åtskilliga år.

Ordförande Ann-Charlotte Johansson säger skämtsamt att hon "nästan föddes in i dövföreningen". Redan som barn följde hon ofta med sina döva föräldrar till Dövas hus. Ett andra hem som ligger henne varmt om hjärtat. Hon är coda.

– Jag har många fina och roliga minnen härifrån såsom utflykter och umgänge, säger hon som själv också tagit sina barn dit.

Vice ordförande Lena Nilsson, sekreterare Ingegerd Lennqvist och kassör Lennart Olsson har varit medlemmar sedan början av 1970-talet. Även de tänker på den gamla goda tiden. Dövföreningen hade cirka 100 medlemmar som mest på 1960-80-talen.

– Förr i tiden var döva flitiga som åkte hit med båt (bron blev färdigbyggd 1972), berättar Lena.

Hon och Ingegerd minns hur kul deras barn hade det på Carlstorp och den varma gemenskapen bland medlemmarna i olika åldrar.

När styrelsen svarar på frågan om hur dövföreningen mår i dag, svarar de: – Tyvärr sådär.

Nästan alla medlemmar är över 70 år gamla. Föreningen har uppemot 30 medlemmar, men bara drygt hälften som brukar engagera sig i föreningen. På sistone har det blivit glest med träffar, framförallt på grund av pandemin.

Ann-Charlotte tar upp att det är bekymmersamt att äldre döva som bor utspridda i Kalmar län inte alltid har rätt till ledsagare eller färdtjänst över kommungränser. Det gör det svårare för dem att ta sig till föreningens mötesplats i Kalmar (Funktionsrätt Kalmar län) eller på Carlstorp för medlems/årsmöte och andra aktiviteter som frågesport och fika. Ann-Charlotte säger:

– En kommunal tjänsteman frågar: "Kan du gå? Om du svarar ja: bra, då kan du åka kollektivt själv!". Det är ett stort problem att samhället inte förstår vikten av teckenspråkskunniga ledsagare och äldre dövas behov av att ta sig till teckenspråkiga mötesplatser.

Föreningen får allt mindre i bidrag av regionen. Det blir därmed svårare att exempelvis ordna med samäkning genom att hyra minibuss. Ann-Charlotte berättar:

– Det är olyckligt att regionen enbart tittar på antalet medlemmar, vi försöker också få regionen att ta hänsyn till att döva behöver tillgång till föreningens teckenspråksmiljö.

Antalet medlemmar har under lång period blivit färre och färre. Tre av förklaringarna är att de har gått bort, flyttat till andra ställen och att större fabriker har blivit nedlagda i Kalmar med omnejd, t.ex. Volvos bilfabrik (som stängde för gott 1994).

Ingegerd säger att de som sitter i styrelsen kämpar på så gott de kan, för att ingen annan vill ta över efter dem.

– Vi är nog föreningens sista styrelse. Så länge vi orkar och tycker att det är roligt, fortsätter vi, säger Ann-Charlotte.

Alla i styrelsen säger att det som gör att de vill fortsätta är att de tycker att det är givande att träffa döva och teckenspråkiga personer, och att de trivs bra ihop. De brinner också för Carlstorp, ett ställe de är stolta över.

Var är den yngre generationen? Styrelsen vet att det finns yngre döva och hörselskadade i Kalmar län, t.ex. de som går integrerat i skolan och har hörseltekniska hjälpmedel. Men de är inte särskilt roade av att besöka dövföreningen. De har andra intressen och behov.

– Det kan vi gott förstå. Hur roligt är det för dem att umgås med oss som är äldre? säger Ann-Charlotte. Ingegerd nickar instämmande.

Medan dövföreningen har allt färre medlemmar, ser det annorlunda ut för Carlstorp som är en uppskattad fritidsanläggning och fortsätter att attrahera många sommargäster från nästan hela Sverige varje år. Mellan midsommar och augusti brukar det vara full beläggning. I den här pandemin har det varit färre gäster än vanligt. Carlstorp har 22 bäddar och kan ta emot enstaka

husvagnar och tältgäster på gården.

– Gästerna uppskattar att det finns mycket att se och göra här. Många fina sevärdheter finns i närheten, säger Lena, som tillsammans med en annan medlem turas om att vara värd för anläggningen.

Lennart från styrelsen hjälper bland annat till med att klippa gräs på sommaren och ploga snö på vintern. Han har även varit med och snickrat här och där genom åren.

Carlstorp, som dövföreningen ägt sedan 1960-talet och byggt ut (från början bara ett torp), är i gott skick. Ett problem är vem som kan sköta Carlstorp när styrelsen inte längre orkar.

Alla i styrelsen är oroliga och det sista de vill är att Carlstorp ska läggas ner. De vill att Carlstorp ska fortsätta att vara en fritidsanläggning för döva och teckenspråkiga även i framtiden.

– Dövföreningen och Carlstorp hör ihop. Om dövföreningen läggs ner, vad händer då med Carlstorp? Vi måste undersöka vidare, säger Ann-Charlotte som känner till att SDR erbjuder föreningssupport.

I slutet av 2021 fyller dövföreningen 100 år.

Hur ska ni fira?

– Det beror på hur läget ser ut med tanke på pandemin. Vi hade tänkt oss en mindre jubileumsfest i Kalmar i november eller december om det är möjligt, säger Ann-Charlotte.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

**enligt SCB/Tillväxtverket (2019)*

**föreningen har fem styrelsemedlemmar. Den femte, Thomas Damsleth, kunde inte komma när DT var på besök.*

Handla

för att teckenspråk är självklart

handla.sdr.org

T-shirt

Turkos och svart t-shirt med det svenska handalfabetet i vit färg.

Finns i barn- och vuxenstorlekar. 100% bomull.

135:-

Vuxen

90:-

Barn

Nyckelband

Med svenska handalfabetet och SDR:s logotyp. Längd 51 cm (exkl. clip och spänne) och bredd 2 cm.

50:-

Frottéhandduk

Med SDR:s logotyp i lappen för skötselråd. Färger: grå, marinblå, ljusblå, vårgrün, vit. Storlekar: 50x70 cm, 65x130 cm.

fr. 29:-

Webbshoppen har sommaruppehåll den 1 juli - 15 augusti. Beställningar som kommer in under perioden levereras från och med vecka 33. Trevlig sommar!

Se fler produkter i vår webbshop: handla.sdr.org. Alla priser är inklusive frakt!

Välkommen att följa vårt instagramkonto @sdrhandla

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!

Somriga tillbakablickar

Den 6 juni 2021 fyllde Dövas Tidning* 130 år. Därför har vi grävt i tidningsarkivet och funnit fyra sommarartiklar. Här följer vi upp dem.

TEXTER: NICLAS MARTINSSON

1961

Semesterhemmet Carlborgsons gård (som sedan kom att bli Västansviks folkhögskola 1969) hade precis haft sin första sommar. Gårdstomten skrev:

"Gäster från landets alla hörn har strömmat dit – sammanlagt 2.000 om man fördelar dem per dag under de tre månader som gått. En sådan framgång hade ledningen icke väntat sig – ny och okänd som gården varit. Det har varit idel belåtna gäster – många av dem långliggare – och andra på kortare besök, men som lovat komma igen sedan de trollbundits av miljön – den vackra dalanaturen och den ro som vilar över gården."

DT tar kontakt med Västansviks folkhögskolas biträdande rektor och boendeansvariga, Barbro Form. Hon berättar att skolan, innan pandemin slog till, i snitt har 2.000 gästnätter under sommaren. De flesta är kurs- och lägerdeltagare. Turister bokar oftast enstaka nätter (minimum två nätter). I sommar kommer skolan bara att ha turistgäster eftersom sommarläger och -kurser fått ställas in som följd av pandemin.

Teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF) hålls på distans.

Barbro Form:

– Nu längtar vi efter att ha fullt hus igen.

CARLBORGSONS GÅRD

En trevlig sommar har svunnit –
en glad julvecka stundar

Carlborgsons gård är en gammaldags idyll med ett kringbyggt gårdstun där solen värmer. På bilden Lina Lagergren, konsulent Carl Hjort och Florice Wallner i en skyddad vrå

Den första sommaren för semesterhemmet i Dalarna är nu ett minne blott. Gäster från landets alla hörn har strömmat dit – sammanlagt 2.000 om man fördelar dem pr dag under de tre månader som gått. En sådan framgång hade ledningen icke väntat sig – ny och okänd som gården varit. Det har varit idel belåtna gäster – många av dem långliggare – och andra på kortare besök, men som lovat komma igen sedan de trollbundits av miljön – den vackra dalanaturen och den ro som vilar över gården."

populärt kallas garantier att det blir "mån mad, goer mad och mad i rätan ti", som akningarna säger. Julstämning är något som hör den gamla gården till – inbåd i små och rimfrost ute med sprakande björkvedsbräsar och tändande ljus i de ombonade rummen innanför. Julgästerna mottogs från och med den 22 december och priset blir 20,- kronor pr dag. Intresserade måste göra anmälan senast 14 dagar före.

Om ena, karusellarna, kaffe, tombola, karusellarna, kaffe, trolleri. Alla från när och fjärran hälsar komma till Smedstaden. De som deltaga i festen och vill ha en del meddelat detta senast den 1 till frk Hillevi Gustavsson, Malm 5, Eskilstuna.

GÖTEBORG

Höstprogram 1961: 2 oktober Hissen, 9, 16, 23 oktober Lilla 1 oktober Paul Jones. Alla tävlingar börjar kl 19.00. Miljan till tävlingar måste skickas neder förr. Göteborgs Dövas Bridgeklubb.

Höstdfest. IK Surd anordnar lördagen den 21 oktober i Dövas enings lokaler Andra Långgata Göteborg, med början kl 19.00. Trevligt program utlovas och när och fjärran är varmt välkomna. Eventuellt blir det handbollar mellan Surd A- och B-lag på lördagen kl 19.00. Styrelsen välkomna.

Motorföreningen Göta, Göteborg höstdfest den 7 oktober kl 19.00. Dövas Förenings lokaler. Bilbally, dock ej bilorienterad. Göte Kinell (hållande) återordna. Därefter armé. Välkomna till Göteborg och

HÄSLEHOLM

Höstdfest. Dövas förening anordnar höstdfest lördagen 7 oktober kl 18.00 på Folkets hus, 22, Hälselholm, med H. teri, dans m. m. Hjärtligt välkomna till Göteborgen Hälselholm. Styrelsen välkomna.

JÖNKÖPING

Höstdfest. Nörra Småland

1981

Ett kärt samtalsämne för svenskar är väder, inte minst på sommaren. DT intervjuade två döva som arbetade på SMHI (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut) i Norrköping: Eva Carlsson och Anna-Lena Karlsson 1981.

DT kom i kontakt med en av dem, Anna-Lena Zimmerklev (f.d. Karlsson), som arbetade som administratör på SMHI i drygt 20 år. Nu bor hon nära sin gamla arbetsplats och går ofta förbi radarkupolen som syns tydligt på SMHI:s tak.

– Jag minns min tid på SMHI med glädje.

Den stora skillnaden mot förr är att i dag visas väderprognosen i många appar och kanaler. Tidigare presenterades väderleken bara på en tv-kanal. Själv är hon mer intresserad av att följa bondepraktiken och naturen för att förutspå vädret. Hon älskar alla årstider och väderslag.

Hur tror du att sommarvädret kommer att bli?

– Eftersom jag har bondepraktiken som utgångspunkt så brukar jag med spänning se hur vädret blir den 25 maj för att få veta hur sommarens väder ska bli. Om det regnar då blir sommaren varm och fin, men är det sol den 25 maj blir det en regnig sommar. Sommaren 2021 tror jag blir solig och mild. Vi får helt enkelt klä oss lite varmare på stranden.

Anna-Lena och Eva vet vad det blir för väder i morgon

På SMHI i Norrköping arbetar två döva flickor. De har en arbetskanal som genomgått AMS-kurs för arbetsbilden i Västman. Samarbetet på avdelningen fungerar bra men det är svårt för de döva flickorna att få folk vid faxkåten.

Text och foto:
Lennart Tjärnström

Vilket väder blir det i morgon? Den frågan intresserar många, särskilt under semesterstider. Sveriges Meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, är den största myndigheten som sköter om väderrapporter bland annat i TV och Radio.

SMHI fanns först i Stockholm men är nu utskiftat till Norrköping. Det är ett stort företag med ca 900 anställda varav 500 arbetar i Norrköping. SMHI är organiserat på tre nivåer, väderbyrå, klimatbyrå och hydrologiska byrå.

På klimatbyrån arbetar två döva flickor, Eva Carlsson och Anna-Lena Karlsson. De jobbar på en avdelning som svarar för den löpande statistiska bearbetningen, lagringen och publiceringen av meteorologiska data.

Ömsväxande arbete

Vad utför ni för arbete? Vi arbetar på klimatavdelningen. Det är en liten avdelning med mycket ömsväxande arbete. Förutom att vi bearbetar data och tillhandahåller rapporter utför vi även olika kommittéuppgifter. Så långt som vi vill, berättar Eva Carlsson.

Eva och Anna-Lena arbetar på samma avdelning. Tycker ni det är skönt att vara två döva på samma avdelning?

– Ja, det är vi glada för. Att få prata på teckenspråket då och då är

Sveriges klimat

SMHI är en stor arbetsplats. För ni någon inblick i de meteorologiska, klimat- och hydrologiska arbetena? Genom att vi får rapporter från olika väderstationer ute i landet börjar vi med och mera fysiskt har arbetet är uppbyggt. Alla dessa rapporter överförs sedan på data. Klimatbyråns huvudsakliga är att samla, bearbeta och lägga meteorologiska observationer samt arkivera Sveriges klimat. Om man har en ingående kunskap om klimatet kan det ett uttryck för inläsbara stora besvärningar för samhället, säger Anna-Lena och Eva.

Brist på folk

Brakar ni vara med på fackliga möten och sammankomster inom företaget? Nej, det brukar vi inte. Mötena kommer ofta tillstånd i alla minuter och i Norrköping är det ganska svårt att få till. Om det varit lättare att få tillgång till skulle vi säkert varit med. Vi brukar få produktivitet när arbetskanalen brukar ha på avdelningen brukar informera om vad som händer.

Bakom blir det sol och bländar regn såsom Anna-Lena för Kontakts lissar.

Kan många av de anställda på SMHI kommunicera med sig på teckenspråk? Vi har haft en utbildning i teckenspråk inom företaget. Det var ca 10 personer med i utbildningen och några kan teckna hjälpligt men det stora problemet är att dom får lite svårt att förstå.

– Vi har haft en utbildning i teckenspråk inom företaget. Det var ca 10 personer med i utbildningen och några kan teckna hjälpligt men det stora problemet är att dom får lite svårt att förstå.

Barbro Carlsson har genomgått AMS-utbildning till arbetsbilden.

På bilden flaskorna som är Anna-Lena och Evas.

V
På Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, är den största myndigheten som sköter om väderrapporter bland annat i TV och Radio. SMHI fanns först i Stockholm men är nu utskiftat till Norrköping. Det är ett stort företag med ca 900 anställda varav 500 arbetar i Norrköping. SMHI är organiserat på tre nivåer, väderbyrå, klimatbyrå och hydrologiska byrå. På klimatbyrån arbetar två döva flickor, Eva Carlsson och Anna-Lena Karlsson. De jobbar på en avdelning som svarar för den löpande statistiska bearbetningen, lagringen och publiceringen av meteorologiska data. SMHI är en stor arbetsplats. För ni någon inblick i de meteorologiska, klimat- och hydrologiska arbetena? Genom att vi får rapporter från olika väderstationer ute i landet börjar vi med och mera fysiskt har arbetet är uppbyggt. Alla dessa rapporter överförs sedan på data. Klimatbyråns huvudsakliga är att samla, bearbeta och lägga meteorologiska observationer samt arkivera Sveriges klimat. Om man har en ingående kunskap om klimatet kan det ett uttryck för inläsbara stora besvärningar för samhället, säger Anna-Lena och Eva. Brist på folk. Brakar ni vara med på fackliga möten och sammankomster inom företaget? Nej, det brukar vi inte. Mötena kommer ofta tillstånd i alla minuter och i Norrköping är det ganska svårt att få till. Om det varit lättare att få tillgång till skulle vi säkert varit med. Vi brukar få produktivitet när arbetskanalen brukar ha på avdelningen brukar informera om vad som händer. Bakom blir det sol och bländar regn såsom Anna-Lena för Kontakts lissar. Kan många av de anställda på SMHI kommunicera med sig på teckenspråk? Vi har haft en utbildning i teckenspråk inom företaget. Det var ca 10 personer med i utbildningen och några kan teckna hjälpligt men det stora problemet är att dom får lite svårt att förstå. Vi har haft en utbildning i teckenspråk inom företaget. Det var ca 10 personer med i utbildningen och några kan teckna hjälpligt men det stora problemet är att dom får lite svårt att förstå. Barbro Carlsson har genomgått AMS-utbildning till arbetsbilden. På bilden flaskorna som är Anna-Lena och Evas. V. På Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, är den största myndigheten som sköter om väderrapporter bland annat i TV och Radio. SMHI fanns först i Stockholm men är nu utskiftat till Norrköping. Det är ett stort företag med ca 900 anställda varav 500 arbetar i Norrköping. SMHI är organiserat på tre nivåer, väderbyrå, klimatbyrå och hydrologiska byrå. På klimatbyrån arbetar två döva flickor, Eva Carlsson och Anna-Lena Karlsson. De jobbar på en avdelning som svarar för den löpande statistiska bearbetningen, lagringen och publiceringen av meteorologiska data. SMHI är en stor arbetsplats. För ni någon inblick i de meteorologiska, klimat- och hydrologiska arbetena? Genom att vi får rapporter från olika väderstationer ute i landet börjar vi med och mera fysiskt har arbetet är uppbyggt. Alla dessa rapporter överförs sedan på data. Klimatbyråns huvudsakliga är att samla, bearbeta och lägga meteorologiska observationer samt arkivera Sveriges klimat. Om man har en ingående kunskap om klimatet kan det ett uttryck för inläsbara stora besvärningar för samhället, säger Anna-Lena och Eva. Brist på folk. Brakar ni vara med på fackliga möten och sammankomster inom företaget? Nej, det brukar vi inte. Mötena kommer ofta tillstånd i alla minuter och i Norrköping är det ganska svårt att få till. Om det varit lättare att få tillgång till skulle vi säkert varit med. Vi brukar få produktivitet när arbetskanalen brukar ha på avdelningen brukar informera om vad som händer. Bakom blir det sol och bländar regn såsom Anna-Lena för Kontakts lissar. Kan många av de anställda på SMHI kommunicera med sig på teckenspråk? Vi har haft en utbildning i teckenspråk inom företaget. Det var ca 10 personer med i utbildningen och några kan teckna hjälpligt men det stora problemet är att dom får lite svårt att förstå. Vi har haft en utbildning i teckenspråk inom företaget. Det var ca 10 personer med i utbildningen och några kan teckna hjälpligt men det stora problemet är att dom får lite svårt att förstå. Barbro Carlsson har genomgått AMS-utbildning till arbetsbilden. På bilden flaskorna som är Anna-Lena och Evas.

i tidningens historia

1991

Seglarentusiasten Martin Eriksson skrev en insändare i DT 1991:

“Jag började segla när jag var sju år. Jag har två större bröder som också har seglat. Min båt är en optimistjolle. Jag är ensam döv och 13 år. Alla mina kamrater i segelklubben är hörande. Mamma har lärt barnen teckenspråk. Vi har jätteroligt tillsammans, bl.a. på onsdagskvällarna när vi har kappsegling, därefter prisutdelning och korvgrillning. /.../ Det vore roligt om fler döva barn började segla”.

DT fick kontakt med Martin Hermvik (f.d. Eriksson).

Seglar du fortfarande?

– Nej, tyvärr inte. Mina två äldre bröder flyttade hemifrån. Därefter blev det allt mindre segling.

På DT:s fråga om han hittade någon döv seglarkompis, svarade han ja. Det fanns en lite äldre kille som bodde i samma stad som han, Åhus. De seglade ihop under en kort period.

Saknar du att segla?

– Ja! Speciellt på våren och sommaren. Det innebär inte bara frihet utan är också avkopplande och rogivande att ge sig ut till havs, se spegelblankt vatten och segla under en klar stjärnhimmel, säger han som nu har andra fritidsintressen tillsammans med sin fru och deras barn.

Exempelvis leder han MTB-grupper för Friluftsfrämjandet och springer i naturen (trail running).

– Det är snarare skog än hav för min del nuförtiden, säger han leende.

2001

Den 5 juli 2001 kastade sig Denny Bergerholm ut på ett två månader långt cykeläventyr med start i Stockholm. Slutmålet var Deaflympics i Rom. Han var nära att missa världsmästerskapet. Tidplanen höll inte. Han tog istället tåget genom vykortsvackra Schweiz för att spara tid och kom äntligen fram till OS-stadion den 2 augusti precis när mästerskapet höll på att avslutas. Tillbakavägen var tuff. Han fick flera punkteringar och i Florens blev han bestulen på sin väska med värdesaker i, bland annat pass och mobiltelefon. I Venedig fick han ett nytt pass och 200 000 italienska lira av svenska konsulatet. Eftersom han inte hade någon mobil, fick han besöka internetcaféer och skicka vykort. Han kom lyckligt hem till Sverige den 21 september.

Skulle du göra om cykeläventyret i dag, 20 år senare?

– Ja, jag är sugen på att göra en sådan cykelresa igen, då gärna längs de kustnära länderna Tyskland, Nederländerna, Belgien, Frankrike, Spanien och Portugal. Men det blir nog svårt att få min familj att ställa upp på det, säger Denny Bergerholm leende, i dag ekonomi- och personaladministratör hos SDR.

Vad ger det dig att cykla?

– Stor frihet. Man ser mycket och träffar folk på vägen.

Dövföreningarna

Segling är jätteroligt – fler döva barn skulle prova

Vi har jätteroligt när vi har kappsegling.

■ Jag heter Martin Eriksson, elev på Östervångsskolan i Lund. Jag bor i Åhus. Jag skall berätta lite om min fritidsaktivitet segling. Jag började segla när jag var sju år. Jag har två större bröder som också har seglat. Min båt är en optimistjolle. Jag är ensam döv och 13 år. Alla mina kamrater i segelklubben är hörande. Mamma har lärt barnen teckenspråk. Vi har jätteroligt tillsammans, bl.a. på onsdagskvällarna när vi har kappsegling, därefter prisutdelning och korvgrillning. Nästan varje helg är jag ute på stora segeltävlingar.

Martin Eriksson, 13 årig seglarentusiast.

ket. Alla segelflaggor min. Sen har jag en klocka i båten som jag reglerar när olika flaggor hissas. Det vore roligt om fler döva barn började segla. Jag får ut mycket

Skäldervikshemmet på lyxhotell

■ Den 21 juli har Skäldervikshemmet lyckad utfärd till Rullhallsgårdens lyxhotell. Det blev en underbar bilfärd. Maten var märkt och Skäldervikens personal gjorde allt för vår trevnad. I blev några trevliga timmar i vardagens liv. Varmt tack till Skäldervikshemmet.

En av gästerna

Tage "Pennan" har fyllt 50

■ 50 år fyllde den 16 juni teckenspråklärare Tage "Pennan" Karlsson. Södertälje dövas ningshan ligger nära sjön samt i kända vagnsklubben.

Denny cyklade till Rom

Jag fick idén en vårdag: Jag skulle cykla till Rom. I tankarna fanns Döva-OS i Rom. Idén växte – jag ville besöka de europeiska huvudstäderna under resan. Köpenhamn, Amsterdam, Bryssel, Luxemburg, Bern, Rom, Vatikanen, Ljubljana, Zagreb, Budapest, Bratislava, Wien, Prag, Berlin och så hem till Stockholm igen.

En ny blå trekking-cykel köptes in. Fyra packväskor och en styrväska. Batteriladdare med generator för mobiltelefon. Stormök med denaturerad etanol som bränsle, så att jag kunde laga mat överallt. En solig morgon den 5 juli lastades sovsäck, liggennderlag och tält och jag trampade iväg genom det vackra Södertörn med sikte på Helsingborg.

Någon mil före Köpenhamn fick jag den första punkten i bakdäcken. Tack vare snabb hjälp av en dansk racercyklist hann jag fram till Köpenhamn innan det mörknade.

I Hamburg tog jag för första gången på ett vandrarhem. I större städer finns campingplatserna ofta mer än 5 km utanför city. Mot Amsterdam genom Friesland. Förbi Groningen, en vacker 1600-tal stad, och över en konstgjord smal landrens som stängde ut havet och bildade en sjö, IJsselmeer. Härligt att cykla men enorm motvind. Ett oväder spöade nästan bort mig från vägen. I Amsterdam finns det över 1.000 broar, så det gäller att ha koll på kartan.

Vem stal väskan? Sedan var det inte långt till Bryssel. Till Luxemburg cyklar man genom vackra djupa flodslådar och skogklädda bergsdor. I en liten by på franska sidan hade de "golvstolar". Det blev att huka över ett halvt golv efter i tidsbollen för att nå Rom innan Döva-OS var slut. Valde att ta tåget genom det otroligt vackra, bebyggda området.

Njöt som en kung. Allt ordnade sig så jag kunde fortsätta färderna. Eftersom mobilen försvann, blev Internet min länk till hemlandet. Vid större städer med Internet-Point stannade jag och rapporterade hem. Strax före Trieste tog jag ett klippbad i Adriatiska havet, med härligt vatten och utsikt mot branta klippväggar. I Slovenien var jag inne i ett vackert grotsystem. Temperaturen därme sjönk till 12 grader och svalkade skönt. Ute gassade solen med 32 grader i skuggan.

I Zagreb ville jag försöka cykla till toppen av det 1.035 meter höga berget Sijes. Det tog två timmar upp, men bara 30 minuter ned, i hollarna på en bilst!

I Ungerska Baden tog jag en simtur i en sjö, Thermal Se, med varma underjordiska källor. I Budapest njöt jag som en kung, åt gott och badade i ett turkisk badhus. På hela resan var det dyrast att åka massor av vatten och svettades kraftigt. Fick vattenblåsor på axlarna, svettroparna fungerar som ett bränningsläsolen.

I Pisa försökte jag komma in i det berömda lutande tornet, men det hade ännu inte öppnats för allmänheten. På väg till Rom fick jag cykla på en motorväg som var tillåten för cyklister. Bilarna dånade förbi 50-100 km från mig. Kom antingen till OS-stadion kl. 15.00 den 2 augusti. Jag hann ännu inte till avslutningen! I Rom träffade jag svenska vänner som blev glada att se mig helskinnad. Några dagar senare efter en jobbig tur genom italienska bergskedjan kom jag till Florens, efter flera punkteringar på vägen. Jag gick för att köpa en karta. Med mig hade jag cykelväskan med alla värdesaker i. Plötsligt var den borta. Vem hade stäl mina grejer? Jag sprang fortvivalst runt i hopp att hitta väskan eller tjuven. Vad som sedan hände får ni läsa en annan dag, eventuellt i min framtida bok.

Besökte den gamla befästningen i Teresin nordväst om Prag. Staden Teresin blev inmurad och omvandlades till en jödiska by och kvinnors hölls fång under nazisterna. Besökte också koncentrationslägret Ravensbrück i Tyskland. Båda platserna kändes grymma och obehagliga.

I Potsdam utanför Berlin tittade jag i slott och palats i olika byggnadsstilar. En enorm stor park. Tog mig över till Berlin. En fantastisk stad.

Det berömda lutande tornet i Pisa, för tillfället stängt för allmänheten.

*DT har haft olika namn genom åren. Under de aktuella åren (1961, 1981 och 1991) hette tidningen SDR-Kontakt. 2001 var titeln Döv-Tidningen.

NAMN: Lars Olov Rune Nilsson-Böös.

ÅLDER: 54 i augusti.

BOR: Sundsvall.

YRKE: entreprenör.

FAMILJ: fyra barn.

GÖR HELST PÅ FRITIDEN: reser, äter gott, bygger och snickrar.

LÄSER HELST: nyheter, lokala företagsnyheter och Facebook.

SER HELST PÅ TV: svenska kriminalserier/-filmer som Beck.

VACKRASTE TECKNET: det amerikanska tecknet för I love you. Det tecknet säger så mycket.

Lars har drivit företag i mer än 20 år:

Mer hjärta än pengar som styr

Först sålde sundsvallsbon Lars Nilsson-Böös revolutionerande mobiltelefoner. Nu säljer han tjänster under sloganen *Löser det mesta för de flesta* via sitt prisbelönta sociala företag, TSC Allservice, med 26 anställda. För honom står teckenspråket i centrum, och han anser att en del döva är "söndercurlade". DT tar reda på vem han är.

Lars Nilsson-Böös persontecken är synonymt med ett gammalt loktåg som låter bö-bö. Har hans tid som egenföretagare gått som på räls? Nej, det har inte varit enkelt, eller ska man säga enkelspårigt? Det bästa är att köra med flera spår. Vad som här menas, får vi återkomma till senare i den här artikeln.

Hans resa som företagare inleddes i slutet av 1990-talet. Han sålde en banbrytande mobil texttelefon, Nokia 9000i Communicator, via operatören Europolitan (numera Telenor). Tidningen Mobil skrev om produkten 1998. Rubriken löd: "Prata för döva öron". Det som var revolutionerande var att döva kunde ringa texttelefonsamtal oavsett var de befann sig både till fasta texttelefoner och till andra Nokia 9000i-användare.

– Jag sålde ganska bra och fick provision av Europolitan då jag hade avtal med dem, berättar han.

Tiden som mobilförsäljare var kort. Den mobila texttelefonen var inte bara dyr utan det var också svårt att få den beviljad som arbetshjälpmedel. På den tiden skaffade allt fler döva liksom de flesta i Sverige en enklare och billigare mobiltelefon med sms-funktion, till exempel populära och färgglada Nokia 5110.

Lars fick hur som helst mersmak på livet som egenföretagare. Tidigare jobbade han inom vård och omsorg, något han hade sysslat med i drygt tio år. Han var trött på att inte vara fastanställd. Därför ville han hitta något mer långvarigt och göra något nytt. Hemma hade han barn.

– Förutsättningarna var inte heller de bästa när jag drev en enskild firma. Ingen i min familj var egenföretagare. Jag ville få ökad företagskunskap.

2000 hoppade han på Västanviks folkhögskolas nystartade kooperativa linje. Den var 50 veckor lång och på halvfart. Där fick han inte bara lära sig hur det var att driva ett företag utan utveckla sitt svenska teckenspråk i en naturlig teckenspråksmiljö som folkhögskolan var känd för.

Som hörselskadad växte han inte upp med teckenspråk.

– Jag gick i en hörselklass i Sundsvall. Min attityd till teckenspråk var inte särskilt positiv. Vår lärare ansåg dock att vi skulle lära oss tecken som stöd.

Så sent som 1988 började han träffa andra döva genom hemstadens dövförening. Att lära sig svenskt teckenspråk var inte det lättaste för honom, som var van vid det svenska språket. Teckenspråk är ett eget språk med egen grammatik och uppbyggnad.

Med tiden lossnade det. Han gick studiecirklar i svenskt teckenspråk och var aktiv i Unga Hörselskadade, bland annat som ordförande. Då använde han ofta teckenspråkstolk, och mötte exempelvis representanter från Sveriges Dövas Ungdomsförbund.

I dag tecknar han flytande men tycker att hans teckenspråk fortfarande är lite svenskpåverkat.

– Jag kan också ha lite svårt att avläsa döva ungdomars teckenspråk. De tecknar så fort, säger han leende.

2000 startade han och tre andra från kooperativa linjen företaget Teckenspråkscentrum.

Vad betyder teckenspråk för dig?

– Delaktighet. Det är skönt att kunna hänga med i diskussionerna utan att behöva kämpa med att höra och försöka uppfatta vad som sägs. Jag tecknar varje dag på jobbet, och alla mina fyra barn kan teckenspråk. Det är viktigt med en fungerande kommunikation, säger Lars som fick cochlea implantat (CI) 2013.

– Det är en stor skillnad efter att jag fått CI. Jag hör mycket bättre, det är lättare att hänga med i vad som sägs. Teckenspråk innebär dock fortfarande delaktighet och trygghet för mig.

Varför just namnet Teckenspråkscentrum?

– Vi som startade Teckenspråkscentrum hade två syften. Det ena var att ha teckenspråk på vår arbetsplats och det andra att kunna ta ut en lön. Sedan har det vuxit och målet att skapa arbetstillfällen för döva och hörselskadade har varit den röda tråden. Namnet Teckenspråkscentrum blev navet där vi fick använda teckenspråk och gick ut för att sälja våra tjänster.

”Målet att skapa arbetstillfällen för döva och hörselskadade har varit den röda tråden”

Första kunden var inte vem som helst utan Ikea i Birsta. Lars och de tre andra från kooperativa linjen körde kundvagnar under tre veckor. Då fick de 15 000 kronor. Möbeljätten kom att bli en trogen kund i åtta år.

De tre andra slutade i företaget av olika skäl efter en tid. Och avtalet med Ikea upphörde efter åtta år. Samhall, som vann upphandlingen, tog över.

För Teckenspråkscentrum var det en stor förlust att tappa Ikea, och tufft att behöva säga upp anställda. Samtidigt var det också en nyttig läxa då det visade sig vara sårbart att vara beroende av en stor kund. Företaget bestämde sig för att bredda sig. I dag står de på fyra ben, eller spår om man ska prata tågspråk.

Nu heter företaget TSC Allservice (förkortningen TSC står för TeckenSpråksCentrum).

– Många kunder trodde att vi bara erbjöd teckenspråksutbildning och tolkservice.

De fyra benen är: fastighetsservice, städservice, flytt & frakt och byggservice (ett relativt nytt område för dem). De fyra utgör kärnverksamhet.

Tidigare sålde företaget också tjänster som teckenspråkstolkning, utbildning i svenskt teckenspråk och catering. De fanns även i Härnösand, Stockholm och Umeå. Ledningen upplevde

Snickare är efterfrågade – folk är extra villiga att renovera och bygga i den här pandemin. FOTO: INGELA JONSSON

det som utmanande att ha koll på flera orter och att ha små verksamhetsområden utspridda.

– Det krävdes också rätt personal på rätt plats.

Nu verkar TSC Allservice bara i Sundsvall med omnejd. Lars förklarar att det gör det lättare att ha koll och utveckla det företaget är bra på. I dag är TSC Allservice känt i området, har 26 anställda och 25 fordon varav 5 lastbilar som syns överallt.

– Vi har drygt 400 kunder, många av dem återkommande.

Bland dessa finns privatpersoner, offentligt finansierade verksamheter som myndigheter och kommuner, och företag.

2019 blev TSC Allservice utsett till Årets företagare i Sundsvall; den finaste utmärkelsen man kan få, säger Lars.

– Utan all personal hade det inte varit möjligt. Personalen är det viktigaste företaget har. Priset är också ett erkännande för vårt varumärke, och ett kvitto på att vi gör ett bra arbete och har ett gott renommé.

TSC Allservice är ett så kallat socialt företag.

Vad är ett socialt företag?

– Målet för sociala företag är att bidra till ett samhälle som inkluderar och är hållbart och här får man jobba 100 % av sin förmåga. Det är mer hjärta än pengar som styr verksamheten även om vi måste gå med vinst för att kunna göra investeringar och hänga med i löneutveckling, svarar Lars.

Nästan alla anställda är teckenspråkiga: döva, hörselskadade, och hörande som kan tala teckenspråk. Teckenspråket är det som förenar dem i gemenskapen. De har kommit till företaget genom att söka sig dit själva eller via Arbetsförmedlingen. En del anställda har någon funktionsvariation, till exempel döva med ett plus (döva+).

Som arbetsgivare försöker TSC Allservice hitta lämpliga arbetsuppgifter åt sina anställda utifrån kärnverksamheten. Anställda kommer även från olika länder som Indien, Indonesien, Iran, Serbien och Syrien. De kan därmed olika nationella teckenspråk.

TSC Allservice har också något som heter kommunikationslösare. De är fyra till antalet: tre hörande och en hörselskadad.

Anställda med en av företagets bilar. FOTO: INGELA JONSSON

Till vardags tar de emot telefonsamtal och åker ibland med ut till större uppdrag där de förklarar hur allt går till innan arbetet sätts igång.

– Många kunder blir glatt överraskade över hur bra det fungerar. Det är lite annorlunda, men inget är omöjligt. Vi har lösningen på det mesta för de flesta, säger Lars som här tänker på företagets slogan ”Lösen det mesta för de flesta”.

Han menar att det ger mervärde att anlita TSC Allservice. Här skapas inte bara arbetstillfällen utan också ökad kunskap om teckenspråk och döva.

Lars Nilsson-Böös har under sina år som arbetsgivare noterat att en del döva har blivit ”söndercurlade” under uppväxten och i skolan. Han är nog med att inte generalisera döva, som är en heterogen grupp. Vad han här menar är att vissa döva har varit bortskämda med att få mycket hjälp och service. En förklaring kan vara hög personaltäthet i dövskolan, en annan är otillräcklig teckenspråksstimulans hemma. Döva elever har inte alltid lärt sig att ta ansvar och arbeta självständigt, inte bara i Sverige utan också andra länder. Det har inte ställts tillräckligt höga krav på dem. Lars är därför mån om att utmana och ställa krav på sina

anställda. Han ser då hur anställda växer och utvecklas i sina roller.

ROT- och RUT-avdragsmöjligheterna har också inneburit mycket för företaget. Det är tack vare dessa som jobb kan skapas för döva och andra med funktionsvariation. Lars Nilsson Böös ser att flera tjänster är tydligt säsongsbundna: till exempel är fönsterputs och vårstädning populärt på våren. Altanbyggande är också efterfrågat inför sommaren. På vintern är det snöskottning. Pandemin har också gjort att folk är extra villiga att renovera hemma.

– Just nu är alla snickare fullbokade för en tid framöver, säger han.

Konkurrensen är tuff, inte bara från andra företag i samma bransch utan också med en stor aktör som Samhall som ofta vinner större upphandlingar då de erbjuder lägre pris.

Lars berättar även att Arbetsförmedlingen (AF) på sistone blivit allt mer restriktiv med att betala ut bidrag för personligt biträde. Det är tufft att kunna konkurrera på lika villkor med andra företag när AF skär ner på bidrag och Samhall sysslar med prisdumpning, enligt honom.

– Vi har vinnlagt oss om att ha ungefär samma prisnivå som andra företag i samma bransch i ett led att konkurrera på lika villkor.

Pandemin har drabbat företaget hårt. Uppdragen har blivit färre, och antalet anställda har minskat från 48 till 26. Det gjorde ont att behöva säga upp duktiga medarbetare.

Lars har dock förstått att 25-30 anställda är lagom, något företaget tänker fortsätta med i framtiden. Då kan han som arbetsgivare hinna med att ha personlig kontakt med alla medarbetare och stötta dem i deras utveckling med mera.

Nu står sommaren framför dörren. Vad har du för planer i sommar?

– De 15 senaste åren har jag aldrig haft mer än tre veckors semester. I sommar tänker jag ta ut fyra veckors semester även om jag ibland kommer att titta förbi kontoret.

– Det skulle vara trevligt att åka till västkusten och äta räkor, säger han leende.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Är du mellan 6-21 år gammal och vill få stöd på teckenspråk?

Vi syssnar, peppar och stöttar!

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Vi är BOUJT - Barn och Ungdomsjour på Teckenspråk!

Vi är en barn- och ungdomsjour som erbjuder stöd på teckenspråk på webben. Du kan själv välja på vilket sätt du vill få stöd. Vi erbjuder videochatt, textchatt, mejl och frågelåda. Du bestämmer själv vad du vill prata om. Alla ämnen är okej och det finns ingen fråga som är för stor eller för liten. Besök gärna vår hemsida för att få mer information!

Du kan välja att vara anonym och vi har tystnadsplikt.

Videochatt eller textchatt

Mejl

Frågelåda

www.boujt.se

FOTO: SHUTTERSTOCK

Få skillnader i det skrivna språket hos tvåspråkiga döva och hörselskadade jämfört med CODA-barn

I min forskning som doktorand vid institutionen för lingvistik vid Stockholm universitet har jag publicerat en ny studie om tvåspråkiga barn som använder teckenspråk*. Studien visade att det finns få skillnader i det skrivna språket hos tvåspråkiga döva och hörselskadade (DHH) respektive Children of Deaf Adults (CODA) som använder både talad svenska och svenskt teckenspråk. Detta skiljer sig från tidigare studier som funnit att hörande barn ofta har ett språkligt försprång jämfört med sina jämnåriga DHH. En anledning kan vara att grupperna i den här studien har liknande tvåspråkiga bakgrunder.

Att som i tidigare studier jämföra språket hos tvåspråkiga DHH-barn med enspråkiga hörande är lite som att jämföra äpplen med päron. För de har helt olika utgångspunkter i sin språkutveckling. Trots det har många forskare fortsatt att ställa dessa grupper mot varandra, och då är det inte ovanligt att man finner stora skillnader hos barnens språk – ofta till DHH-gruppens nackdel.

Eftersom en stor del av min avhandling handlar om hur teckenspråkskunskaper påverkar det skrivna språket inkluderade

jag enbart tvåspråkiga DHH- och CODA-barn som behärskar både talad svenska och svenskt teckenspråk i studien. Alltså ingick inte enspråkiga hörande barn utan teckenspråkskunskaper i det här forskningsprojektet.

Studien bestod av tjugo tvåspråkiga barn i åldrarna mellan 10,7 och 12,8 år (medelålder: 11,6 år), vilka använder talad svenska och svenskt teckenspråk dagligen. Tio är döva och hörselskadade som använder hörapparater eller cochleaimplantat (CI), och tio är CODA. Respektive grupp bestod av sju flickor och tre pojkar. Alla har lärt sig teckenspråk mellan 0 och 1,5 års ålder tack vare döva eller hörande och teckenspråkiga föräldrar. Alla barnen fick först göra ett teckenspråkstest. Det visade att de hade likvärdiga kunskaper i svenskt teckenspråk.

För att få en djupare förståelse i barnens språk ville jag undersöka både deras skrivna texter och själva skrivprocessen – hur de bearbetade sina texter. Barnen fick skriva en historia på datorn, där ett program (ScriptLog) registrerade vad de skrev. Med det kunde jag sedan analysera exakt hur de gick till väga när de skrev, inklusive skrivhastighet, skrivtid, antal bokstäver per sekund, vilka ord eller bokstäver som skrivits men tagits bort och var i texten de pausade och liknande.

Intressant nog fanns det väldigt få skillnader när

båda tvåspråkiga grupperna ställdes mot varandra. När både skrivprodukten (deras färdiga text) och skrivprocessen analyserats kunde man endast se två statistiskt säkra skillnader mellan grupperna (av fjorton mått totalt). DHH-gruppen hade en **högre lexikal täthet** (se förklaring nedan), och **raderade fler tecken** under skrivprocessen jämfört med CODA-gruppen.

Om en text har en hög lexikal täthet innebär det att den består av fler s.k. lexikala ord (t.ex. substantiv, verb, adjektiv och vissa adverb) än grammatiska ord (t.ex. pronomen, prepositioner, interjektioner och konjunktioner). Det betyder att DHH-gruppens texter upplevs som mer skriftspråksnära jämfört med CODA-gruppens texter som känns mer talspråksnära.

Att DHH-gruppen tenderar ha en högre lexikal täthet än hörande barn är inget nytt och har påvisats i några studier tidigare. Man har då diskuterat att det kan bero på barnens teckenspråkskunskaper med motiveringen att teckenspråk innehåller fler lexikala än grammatiska tecken och att det speglas i deras texter. Min studie fann däremot inte något samband mellan barnens teckenspråkskunskaper och lexikal täthet.

Istället visade analysen ett samband

mellan barnens hörsel och lexikal täthet. Alltså verkar skillnaden snarare bero på att grupperna hör olika bra. CODA-barn har full tillgång till det talade språket genom sin hörsel, vilket ger dem en större möjlighet att använda, jämföra eller överföra drag från det talade till det skrivna språket. Detta gör att deras skrivna språk liknar det talade språket mer och att de därför inkluderar fler grammatiska ord. Detta är inte lika speglat hos DHH-gruppen eftersom de inte har samma möjlighet att i sitt skrivande "låna" drag från det talade språket.

Den andra statistiska skillnaden var att DHH-gruppen reviderade mer i sina texter. De raderade fler tecken jämfört med CODA-gruppen. Sambandsanalysen visade även att de mest duktiga i teckenspråk, oavsett om de var DHH eller CODA, hade ett långsammare flyt i sitt skrivande och pausade mer före ord.

Flera psykolingvistiska studier har tidigare visat att båda språken är konstant aktiva hos tvåspråkiga även om de vid ett visst tillfälle bara vill använda det ena. Den tvåspråkiga måste då trycka ner det ena språket för att ge det andra företräde. Det kan resultera i att det tar längre tid för den tvåspråkiga individen att hitta "rätt ord" jämfört med den enspråkiga som bara behöver ta hänsyn till ett språk. Även andra skrivprocessstudier har tidigare visat att långsammare skrivflyt, revideringar och mer pauser är mer återkommande hos tvåspråkiga som har svenska som andraspråk jämfört med enspråkiga. De tar längre tid på sig att hitta rätt ord eller formuleringar och reviderar mer (i form av raderade tecken).

Alltså har de allra duktigaste på teckenspråk en större språkrepertoar som de måste förhålla sig till, där de hela tiden ställer svenskt teckenspråk och svenska mot varandra och gör fler

överföringar mellan språken, vilket speglas i ett långsammare skrivbeteende. Detta betyder dock inte att de skriver sämre texter, då det, som tidigare nämnts, knappt fanns några skillnader i slutresultatet mellan grupperna.

Vidare kunde man inte se något särskilt samband mellan hur en viss skrivprocess "ska" se ut för att få fram en särskild skrivprodukt. Man kan alltså ha olika skrivprocesser men ändå få fram liknande skrivprodukter.

Även om den statistiska analysen inte visade några säkra skillnader kring teckenspråkskunskaperna hos DHH- och CODA-barnen som grupper kunde man ana att en knapp majoritet av DHH-gruppens barn erhöll aningen högre poäng på teckenspråkstestet jämfört med CODA-barnen. Hos dessa barn kunde man se

en tendens att de gjorde färre stavfel. Tidigare forskning, bl.a. min första avhandlingsartikel har nämligen visat att DHH-gruppen bara gör hälften så många stavfel jämfört med hörande barn. DHH-gruppen har visat sig generellt vara duktiga på att stava eftersom de använder sitt visuella minne och ser orden som bilder istället för att använda ljudbaserade strategier, vilket visat sig minimera typiska stavfel.

Sammanfattningsvis gav studien en djupare förståelse kring i synnerhet tre punkter. För det första är det troligtvis den första studien som kunnat ge oss en insyn, inte bara i skrivprodukten, utan även i hur skrivprocessen ser ut hos tvåspråkiga DHH och CODA med tillgång till både talad svenska och svenskt teckenspråk.

För det andra visade det sig att grupperna med likvärdiga språkbakgrunder har få skillnader i det skrivna språket. De som fanns kunde i första hand förklaras av barnens olika hörselbakgrunder och inte av deras teckenspråkskunskaper.

Sist, men inte minst, betonades vikten av att använda kontrollgrupper med liknande språkbakgrunder, eftersom enspråkiga och tvåspråkiga barn har olika utgångspunkter redan från början. Den här studiens resultat skiljer sig från många tidigare studier som påvisat att hörande barn har ett stort försprång jämfört med DHH-gruppen.

Moa Gärdenfors, doktorand i lingvistik med inriktning mot dövas och hörselskadades flerspråkighet vid institutionen för lingvistik, Stockholms universitet

*Gärdenfors, Moa. 2021. "The Writing Process and the Written Product in Bimodal Bilingual Deaf and Hard of Hearing Children" *Languages* 6, no. 2: 85.

Teckenspråksversionen av artikeln finns på dovastidning.se

Förändringens tid är nu

Den 5 juni 2021 valdes jag in i SDR:s styrelse. Hade någon sagt det till mig för ett år sedan hade jag viftat bort det utan tvekan. Jag är inte främmande för föreningsliv eller att vara verksam inom organisationer men hittills har fokuset varit på idrott. Vad är det som har förändrat?

BLM-rörelsen har funnits i flera år men fick sitt genomsåg på grund av mordet på George Floyd. Händelsen fick enormt stor uppmärksamhet i sociala medier och då rullades det även upp hur många fler svarta personer som dödas av polisen. BLM fick en sådan spridning att hela världen på kort tid började reagera och protestera genom demonstrationer och krav på förändringar. Problemet har funnits länge och BLM och andra rörelser har protesterat utan att bli lyssnade på.

Rasism som diskussionsämne har knappt existerat inom dövsamhället under de 20 åren som jag bott här i Sverige. Diskussionerna om rasismen som orsak och verkan inom dövsamhället har verkligen tagit fart sedan sommaren 2020. Att vi ens frågar oss om rasism finns inom dövsamhället eller inte är problematiskt, det är en tydlig indikation på en slags förnekelse.

Denna utveckling är viktig och bidrar till att vi förstår hur vi hittills underminerat vikten av att hela dövsamhället ska återspeglas och att alla ska känna att de är en del av det. Vilka är representerade i de styrande rummen och hur kommer det sig att vi inte gjort detta till en självklar fråga likvärdigt andra frågor inom dövsamhället, såsom tolk- och utbildningsfrågor?

Jag önskar att jag hade svarta förebilder i dövrörelsen när jag var yngre. Någon som är som jag och som kunde berätta för mig vad jag ska vara uppmärksam på och ge mig verktyg att hantera de olika situationer som svarta möter.

Låt oss alla påminnas om hur lite det faktiskt krävs av var och en av oss för att få ett dövsamhälle där alla känner sig representerade i

alla rum. Aktionen #SDR90* är ett exempel på en pådrivande kraft som protesterade mot den manliga dominansen i styrande rum. Det var inte en ensam individ som drev frågan utan det var flera som stöttade actionen och hjälpte till med att uppmärksamma problemet. Aktionen bidrog till en förändring där kvinnor fick ta plats på lika villkor som män. På samma sätt behöver vi vara flera för att förändra hur dövsamhället behandlar ämnen som berör svarta.

Dövsamhället både på föreningsnivå och individnivå har stora brister i grundläggande kunskap om hur vi ska hantera situationer som rör rasism.

Vem ansvarar för att förändra och vem är ansvarig när det brister? Skolan och hemmet är nyckelfaktorer för framtida förändringar och arenor för att stärka vår gemensamma kunskap kring rasism. Dock är det viktigt att inte förbise vilket ansvar som alla som sitter i olika styrande rum har. Bristen på kunskap gällande rasism inom organisationer och föreningar är något som jag har ambitionen att förändra.

Jag tar mitt ansvar för att driva igenom dessa frågor. Men för att kunna driva igenom detta måste även ni ta ert ansvar. Endast tillsammans kan vi se förändringens tid ske.

ROMEL BELCHER
FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

**SDR90 var en kampanj av en grupp privatpersoner som tog sikte på att kämpa för att SDR skulle få sin första kvinnliga ordförande efter 90 år med manligt styre.*

PÅ GÅNG I SDR

11-13/8 Kick-off för SDR:s personal
27-29/8 SDR:s styrelse har sammanträde
28/8 EUD har General Assembly (årsmöte)
7/9 Stiftelsen för Rikstolk-tjänsten har möte
18/9 Dövas Dag digitalt
20-26/9 Internationella dövveckan

22/9 Socialdepartementets funktionshinderråd
23/9 Internationella teckenspråksdagen
27-28/9 Seminarium om tolk i Norden
28/9 MFD:s funktionshinderråd
5-7/10 SDP har förbundsstämma
14-16/10 SDR:s styrelse har sammanträde

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Webbshop
handla@sdr.org

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 900-0241

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Kongressen 2021

● SDR genomförde en historisk kongress den 4 till 6 juni som för första gången blev digital. 44 ombud och 15 distriktsorganisationer från hela landet var engagerade och deltog i givande och spännande diskussioner om förbundets genomförda och kommande verksamhet samt den ekonomiska utvecklingen. Deltog gjorde också representanter från SDP, SDUF, SDI och Västanviks folkhögskola.

Kring 37 av 45 motioner beslutades i enlighet med förbundsstyrelsens förslag till beslut. Förbundsstyrelsens proposition om definition av distriktsorganisationer bifölls och blir ett tillägg i förbundets stadgar. Eftersom 2021 utgör det sista året av fyra i vårt aktuella handlingsprogram ska ett nytt utformas under hösten tillsammans med våra organisationer. Det nya handlingsprogrammet kommer att grundas på frågor som beslutats av kongressen och kommer att forma förbundets arbete för perioden 2022 till 2025.

Utdelningen av förbundets utmärkelser, som traditionellt brukar delas ut vid kongressen, är uppskjutet till förbundets jubileumsår 2022.

Ny förbundsstyrelse

● Det här är SDR:s förbundsstyrelse 2021 till 2025, som även konstituerade sig söndag den 6 juni där Daniel Littorin valdes till förbundskassör.

- Förbundsordförande Åsa Henningsson, Öjebyn (omval)
- Vice förbundsordförande Joakim Hagelin Adeby, Stockholm (ny)
- Förbundskassör Daniel Littorin, Stockholm (omval)
- Ledamot Lea Strandberg, Örebro (ny)
- Ledamot Magnus Ryttervik, Stockholm (ny)
- Ledamot Maria Hermanson, Örebro (omval)
- Ledamot Hedvig Ledung, Genarp (ny)
- Ledamot Romel Belcher, Stockholm (ny)
- Ledamot Pia Johnsson Sederholm, Oxie (ny)

Varmt välkomna till SDR allihopa! Vi riktar ett stort tack till de som, efter kongressen, lämnat SDR:s förbundsstyrelse: Malin Kvitvaer, Louise "Lolo" Danielsson, Emelie Frost, Mimount Tebibel och Johanna Björck.

Kongressens uttalande

● *"Med ett språk och med allt vad det innebär följer även en identitetsbärande- och skapande kultur med dess kulturarv. Trots detta saknas det en gemensam plats för berättelser och kunskap kring dövas historia och kulturarv. De insatser som finns idag är beroende av eldsjälar och ideella krafter, vilket är vanskligt att luta sig mot när det gäller något så värdefullt och ömtåligt som bevarande av en historia och ett kulturarv.*

Tillgång till sin historia och sitt kulturarv är en fråga om demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige har antagit Agenda 2030 och de globala målen, där mål 10 belyser vikten av att verka för ett samhälle där ingen lämnas utanför. Dövas kulturarv är också en del av Sveriges kulturarv, men så är inte fallet idag. Det skapar ett utanförskap där döva i Sverige inte syns som en del av det svenska kulturarvet och samhället."

Detta är ett utdrag av kongressens uttalande som avslutas med att SDR med tillhörande distriktsorganisationer, med stöd av SDP och SDUF, kräver att den svenska regeringen och kulturdepartementet skyndsamt i samråd med oss tar fram en nationell handlingsplan för att samordna, rädda och bevara dövas kulturarv i Sverige. Uttalandet i sin helhet och på svenskt teckenspråk finns på sdr.org

Remissvar

● Fyra remissvar har gjorts av förbundet. Dessa har handlat om Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen, Förskola för alla barn - för bättre språkutveckling i svenska och Informationsöverföring inom vård och omsorg. Vi har även gett synpunkter på Skolverkets: Allmänna råd med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Samtliga remissvar i sin helhet och summeringar på svenskt teckenspråk finns på sdr.org. Utöver det har SDR även ställt sig bakom SDUF:s remissvar om Skolbibliotek.

Artikel vid Teckenspråkets dag

● Tillsammans med våra regionala och lokala organisationer publicerades artiklar i samband med Teckenspråkets dag den 14 maj där döva och teckenspråk synliggjordes i ett flertal tidningar runt om i landet. Artiklarna hade, med mindre modifieringar, huvudfokus på att döva fortfarande ställs utanför kommunala och regionala verksamheter och beslutsprocesser. Trots att det svenska teckenspråket erkändes av Sveriges riksdag 1981 - för 40 år sedan - och att mål 10 i de globala målen & Agenda 2030 belyser vikten av att verka för ett samhälle där ingen lämnas utanför i utvecklingen. Samtliga artiklar uppmuntrade politiker och beslutsfattare att ta kontakt med lokala och regionala organisationer för dialog om hur regioner och kommuner kan skydda och främja svenskt teckenspråk. Ett flertal av våra organisationer har därefter haft olika dialogmöten - bra jobbat!

Nytt om medarbetare

● Hanna Sejlitz blev 2013 historisk då hon som första kvinna blev vald till SDR:s förbundsordförande. Under sommaren 2016 genomgick SDR ett ledarskifte då Hanna tackade ja till att tjänsten som generalsekreterare. Hon ansökte sedan om tjänstledigt för att prova på jobbet som generalsekreterare på HRF från den 15 januari 2018. Nu har hon meddelat förbundet att hon avslutar sin tjänstledighet från SDR. Vi på SDR är tacksamma för Hannas stora och viktiga insatser då hon med sin gedigna kompetens ledde organisationen i både mot- och medvind. Stort tack!

Anna Pålsson och David Farkas har jobbat hos oss under våren. Anna har som vikarierande intressepolitisk sekreterare bland annat gjort ett flertal remissvar för att framföra SDR:s synpunkter i olika frågor. David Farkas har haft fokus på digitalt användande och har som teknisk support gett stöd till våra regionala och lokala organisationer. Han samordnade också den digitala tekniken inför och under SDR:s digitala kongress. De båda slutade hos SDR den 30 juni, då vikariat och uppdragets tid gått ut. Vi på SDR riktar ett stort tack till Anna & David för era fina insatser!

Missa inte Dövas Dag 2021!

● SDR är värdar för Dövas Dag 2021 som för andra gången genomförs digitalt! Det betyder att du kan delta - oavsett var du befinner dig! Boka den 18 september och håll utkik efter mer information på sdr.org och SDR:s Facebook-sida.

Året som jag tror att många vill tro på

Kårt barn har många namn. Årsmöte, förbundsstämma, kongress. Kortfattat kan man säga att de tar upp vad styrelsen har jobbat med, vad styrelsen ska göra framöver och vilka som ska sitta i styrelsen. Det är de bästa tillfällena för dig som medlem att påverka vad ungdomsklubben, SDUF och SDR ska jobba med. Det är även perfekta tillfällen för dig att lära dig mer om dövrörelsen och föreningslivet, som din ungdomsklubb, SDUF och SDR är en del av.

2021 är kongressår för SDR. Under SDR:s kongress den 4-6 juni deltog många unga runt 30 år gamla, både som ombud och kongressordförande. SDUF målgrupp är 6-30 år och det glädjer mig att se att SDUF och våra ungdomsklubbar har lyckats väcka ett intresse och glöd hos våra medlemmar som växer vidare.

SDR kongress väljer två kongressordföranden som samarbetar under kongressen. I år valdes Isabella Hagnell Westermarck, 28 år, som berättade att hon var 16 år gammal första gången hon deltog på SDR:s kongress. Samtidigt sa Alexandra Royal, 43 år, att det var hennes första kongress. Det fanns även andra vuxna som deltog i SDR:s kongress för första gången. 16 eller 43 år, första steget är

Abdi som SDUF representant under sin första SDR kongress.

att våga! Oavsett ålder, känn dig fri att prova nya saker. Vem vet. Kanske blir du lika förälskad av dövrörelsen som jag.

SDR kongress beskrevs som en folkfest och lärandetillfälle, vilket är en bra beskrivning även av SDUF:s förbundsstämmor. SDUF kan med andra ord beskrivas som det unga SDR, vilket syns som mest under SDUF:s förbundsstämma som hålls i november varje år. Ungdomsklubbarna väljer personer som ska representera ungdomsklubben på SDUF förbundsstämma, ombud. De nya ombuden möter ord som ordningsfråga, replik, streck, bifalla, besvarad som är en del av språket i föreningslivet. Diskussionerna som ungdomsklubbarnas förslag, motioner, och vad SDUF ska göra under nästkommande år, verksamhetsplan, är enligt mig några av SDUF-förbundsstämmas höjdpunkter!

SDUF förbundsstämma är liksom SDR:s kongress en folkfest och lärandetillfälle

Skillnaden mellan SDUF förbundsstämma och SDR kongress är inte så stor. Den största skillnaden är nog antalet ombud som deltar, för att inte tala om antalet motioner som hos SDUF är färre än 10 medan de hos SDR kan variera från 40 till över 100 motioner (vilket ger stora möjligheter till fantastiska diskussioner!). SDR kongress hålls vart fjärde år och SDUF-förbundsstämman firas årligen.

Nästa SDUF-förbundsstämma hålls i Sundsvall 19-21 november. Är du nyfiken? Kom som publik, gäst från elevrådet, ombud från din ungdomsklubb eller kandidat till SDUF styrelse.

Känn dig varmt välkommen att diskutera med oss och andra ombud om vad SDUF har jobbat med, vilka läger, aktiviteter och intressepolitiskt arbete SDUF ska driva framöver och vilka som ska sitta i SDUF styrelse.

JUNI SOWELL
ORDFÖRANDE

VAD HÄNDER I SDUF?

Vissa möten/events kan ändras pga. rådande coronasituationen. Aktuell information finns på vår hemsida.

21-22/9 Förbundsstyrelsemöte
5/10 Lägergruppsmöte, Stockholm
18/10 Digitalt Dövas Dag
Höst DNUR-möte
Höst Fritidsgårdsträff

Höst NUS (Nordiskt Ungdomsseminarium), 18-30 år, Danmark
Höst Åkta Man-utbildning
Höst Styrelseutbildning
18-19/11 Förbundsstyrelsemöte
19-21/11 Förbundsstämma, Sundsvall

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Juni Sowell
juni@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Bli en samtalsledare och gör skillnad

● Äkta Man söker teckenspråkiga personer i Sverige som vill vara med och skapa ett tryggt dövsamhälle, fritt från våld. Projektet anser att förändringar kommer inifrån genom att män själva tar större ansvar för att uppnå ett jämlikt dövsamhälle. Därför arrangeras det en utbildning till hösten, där man har möjlighet till bli en av Äkta Mans samtalsledare och bli en samhällshjälte på köpet. Håll utkik och följ Äkta Man på Facebook och Instagram för mer information om utbildningen.

SDUF:s tidigare vice ordförande till SDR

● Pia Johnsson-Sederholm har varit SDUF:s vice ordförande mellan åren 2019 och 2020. Nu har hon valts in till SDR:s styrelse. Vi önskar Pia stort lycka till och stort grattis till SDR för att de får jobba med vår Pia!

BOUJT: Hallå, sommaren är här!

● Vår webbjour kommer att ha sommarstängt mellan 1 juli och 31 juli. Det betyder att chatten, frågelådan och vår mejl (fraga@boujt.se) är stängda.

Om du vill prata med någon under denna tid finns det andra ställen dit du kan vända dig. Se nedan:

BRIS

För öppettider, se deras hemsida bris.se. Du kan chatta eller ringa dem på nummer 116 111 genom Bildtelefoni/Texttelefoni.

UNIZON

Unizon har flera olika jourverksamheter och stödverksamheter som erbjuder stöd. Gå gärna in på deras hemsida unizonjourer.se för mer information.

NKJT – Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk

NKJT har öppet som vanligt i sommar för dig som är 15 år eller äldre och tjej/kvinna. Besök gärna deras hemsida nkjt.se för mer information!

DIGITAL VERKSAMHET

● Alla våra läger har tyvärr ställts in på grund av pandemin. Det är hemskt tråkigt att komma med såna besked, men vi vill säga stort tack för er allas förståelse. Nu jobbar vi med att ordna fram några digitala verksamheter för alla våra medlemmar under sensommaren och hösten, till exempel föreläsningar och workshop. Håll utkik på våra sociala kanaler för mer information!

Att få kommunicera på svenskt teckenspråk inom vård är A och O

När jag valdes in som ledamot i SDP 2019 berättade jag vad jag hade för mål och vilka hjärtefrågor som stod mig nära. Det som jag nämnde handlade om äldre döva och hur de blir bemötta inom bl.a. sjukvården. Det jag berättar här handlar om min make (jag har fått hans tillstånd).

En vacker sommardag för ett år sen kom det tunga beskedet att han drabbats av en svår sjukdom som krävde långa och tuffa undersökningar innan en säker diagnos kunde ställas. Sommaren blev ingen riktig sommar för oss och övriga familjen. Vi levde i ständig oro och ovisshet.

Först i september kom beskedet att operation skulle göras. Vid alla undersökningar och under operationen har det funnits tolkar som har varit fantastiska där kommunikationen mellan vården och patient fungerat tryggt och smidigt. Tuffare blev det under en lång vårdtid då det inte alltid fanns tolk eller att man inte beställde till ronder och undersökningar.

Vid ett tillfälle kom hela 3 läkare vid en rond och ingen tolk på plats. Någon i personalen kom då på att ta fram en surfplatta för uppkoppling till tolkcentralen men detta avslogs av patienten som inte hade krafter till det och dessutom var så omtöcknad och inte heller har kapacitet att klara den tekniska biten. Hur skulle detta ha fungerat? Att skriva

lappar, ja till viss del men det är ju inte tillräckligt. Man kanske ser dåligt och orkar inte. Det rådde också starka restriktioner då Covid-19 härjade som värst, vilket innebar besöksförbud.

Ett par gånger fick jag tillstånd att göra korta besök iförd visir och skyddshandskar och att hålla avstånd.

Vad vill jag då med denna artikel? Jag tänker på hur det är när man är äldre och döv och behöver kommunicera på svenskt teckenspråk. Jag har mött flera äldre som legat på sjukhus och känt sig hjälplösa och framförallt ensamma.

Det händer så mycket runt omkring som man missar och ibland inte får veta vad som planeras. Det är ytterst viktigt att informera vårdpersonal om vilka behov en döv äldre person har. Ämnet är mycket aktuellt och jag önskar gärna höra andras erfarenheter. Det tror jag att vi alla behöver.

VERA DAHLIN
STYRELSELEDAMOT

Senaste nytt från SDP

● Åren före pandemin brukade vi ha olika aktiviteter för pensionärer, bl.a. Pensionärsdagar här i Sverige och nordiska pensionärsträffar. Under 2020 blev mycket inställt. I år skulle Nordiska dövas pensionärsträff ha ägt rum i september i Rovaniemi, Finland. Den träffen blev framflyttad till 2023 istället. Pensionärsdagar är planerade till 2022 och det återstår att se vilken pensionärsförening som vill åta sig detta arrangemang.

SDP:s förbundsstämma var planerad den 25–27 maj. Styrelsen beslöt att skjuta upp stämman till den 5–7 oktober i hopp om att vi då kan vara upp till 50 personer inomhus. Då kan SDP genomföra en fysisk förbundsstämma i Uppsala. Om det fortfarande ska vara max 8 personer i en möteslokal, får vi istället ha en digital förbundsstämma och använda plattformen Zoom. SDP återkommer med besked till pensionärsföreningarna/-sektionerna i augusti.

Flera äldre och även yngre klagade på SDR:s senaste digitala kongress vad gällde klädsel och bakgrund. Flera ombud hade för ljusa kläder eller för ljus/rörig bakgrund. Det blev svårt att avläsa teckenspråk. Ombud bör tänka på att bära kläder som gör att det blir så bra kontraster som möjligt (mörka kläder för ljushyade personer och ljusa kläder för mörkhyade). Bakgrunden ska också vara lugn och belysningen vara god. Det gäller både oss på SDP och dem på SDR.

Till sist önskar vi på SDP er alla en trevlig sommar!

Ingvar Edwall

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: vera.dahlin@ectalk.se

Ordförande och ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
ingedw@bahnhof.se

Vice ordförande
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Sekreterare
Vera Dahlin
vera.dahlin@hotmail.se

Ledamot
Anders Sundström
anderssundstrom1@telia.com

SOMMARKRYSS

	DRÄ- NERAR DO- MÄNER	SPAN- KULERA	SNILLE- BLIXT	FÄSTA FLANELL	BETE	FÅR MAN TA FÖR ATT FÅ FART	PRÅNG	ROF- FERI	UTTRYCK MED SJÖ FÖR HÖ- GA VÅGOR	KÄRL FÖR LÅNGKOK I UGN
										DEN BLIR VIRKE TILL SMÖR- KNIVAR
		SVIMMAR AV HUGG- VÄPEN					SPELAR I SKOGEN KNOPPAS			
				DEL AV SÄTT ÄR ÄNDAN						
			BROMS PÅ BIL			HAR DET FÖR FEST- FÖREMÅL		SMÖRA TAFATT		
	FÖR FÖRE- TAGARE FOGADE SIG		HIT- TADES	MODU- LER I MOBILER		BIIN- TRESSET BÖRST I BOLSTER				
		TYP AV RÄK- NING							HAN RE- SER FRAM OCH TILL- BAKA	DET MAN BRUKAR I BORD- TENNIS
							TÄCKER GOLV PÅ KAI- ROKÄRRA			
		KISSE	CERTI- FIKAT	OROLIGT NAMN? JYMPA- FÖRBUND					ÖKÄND AV VASS TRAK- TORTYP	
					GOLF- GLOSA ÄR RÄV- RUMPOR					KLÅPARE
								ERA KRUSET		
	RING- FORMAT	LAPPA		SÅLLA	AKRO- BATISKA	GÖT- LANDS- RUSS				
							KASTADE KORT	SÅDAN LADY SOM LUFFARE	KAN NÅGOT SITTA VARNA	
	GAS- BOLAG LA IN TOMATER			GÅ RUNT MED PÅ GREEN						PAGI- NERA
		SKÄR MED SKÄRPA	VÄXT FÖR FÖR- FLYTT- NING			KOMMEN FRÅN GREKISK STAD		DATOR- PARTY		
				STARKT	DRA EN VALS					DUBBELT UPP FÖR ESTLAND
	MATTA UTOMHUS DEN UGGLAR							OM LIV BLEV DEN SOM INTE FICK		
				KAN MAN PÅ ABON- NERAT GOJA						
			HJÄRT- RUM	BLAN- DARE				DRICKA		INGEN KÖR FÖR AMATÖR
								FJÄDER- FÄN		
			HETTE SÅNGARE STEVENS			LÖNN- LÖVS- NATION				

© Balle

Var med och lös sommarkrysset – du kan vinna biocheck

Svaren ska skickas till **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 6 tr, 174 57 Sundbyberg** eller **redaktionen@dovastidning.se** (ta en bild på ditt korsord) senast den 13 augusti. Bland de rätta lösningarna lottas tre vinnare fram som får en biocheck var (värde 200 kronor hos Filmstaden). Vinnarna meddelas på dovastidning.se under vecka 33.

NAMN: _____

ADRESS: _____

Fem tips för #sdrempowerment

Till SDR, tack för en väl genomförd digital kongress. Ombuden, den föregående styrelsen, presidiet som ledde kongressarbetet, samt den tekniska och kanslipersonalen – tack ska ni ha allihop! Jag fylldes av starka och varma känslor av empowerment och gemenskap. Tidigare var jag en ganska nöjd medlem och efter kongressen blev jag ännu nöjdare, och stoltare över att vara medlem hos er.

Det var många motioner som kongressen fick behandla. Bland annat motion nummer 38 "SDR:s arbete ska synas bättre i sociala medier", inlämnad av Malmö Dövas Förening "Svenske". Dövföreningen godtog att ni ansåg motionen vara besvarad. Ändå ville dövföreningen markera i protokollet att de inte är nöjda med hur ni hittills arbetat och synts utåt i sociala medier.

Nu måste vi prata allvar! Kan ni sympati-se-allvarliga-ut? Det förstärker ju effekterna. Visserligen är jag en simpel krönikör i er medlemstidning. MEN. Jag är rena idémaskinen med stora idéer, som är för bra för att inte förverkligas!

Här kommer tipsen:

#1 Använd specialeffekter! Ni vet allt snack om att döva är visuella. Med dagens flashiga teknik kan en fyraåring göra en fenomenal video med effekter. Tänk er ett laddat brandtal om dövas rätt till svenskt teckenspråk. Ta det väldigt bokstavligen. Eran ordförande Åsa, med Hunger Games-touch, klädd i svart skinnpaj (synskadad-vänligt) med tuperat hår och svart ögonsmink. Teckenspråksgestaltarna från tidigare Melodifestivaler med i bakgrunden rekommenderas hett. Förslagsvis ta med Tommy Alergrims gestaltning av "Mystery" och Amina Ouahids "Bed On Fire". Glöm inte eldsflammorna. Heja på er!

#2 Raka puckar! Lägg av med att lindra runt saker. Vi är ju döva och rättframma. Det som ger störst uppmärksamhet i sociala medier är starka känslor. Surfa på känslorna så får ni ut ert budskap. Instagram live är ett perfekt sätt att söka bråk med exempelvis GeBlod om att döva fortfarande nekas att ge blod. Se till att hålla det på sandlådenivå för att nå folket. Högrävande snack eller politikersnack funkar inte. Livesändningen kan bli viral och nå miljontals tittare. Pepp till er!

#3 Vara tillgänglig! Återigen vill jag betona att det visuella är viktigt för döva. Tänk mindre text och mer emoji. Då inkluderar ni flera om ni postar i endast emoji. Lätt som en plätt. 🙌 🙌 🔥

#4 Gilla! Att trycka på gilla-knappen är något som oftast bara stannar i huvudet när vi scollar neråt i våra sociala medieflöden. Ni kan synas bättre genom att göra tvärtom! Genom att skicka vän- och följförfrågan till alla som ni ser. Gilla, men helst kommentera varje inlägg och post som kommer upp i ert flöde. En kommentar är dyrbar och mycket värdefull för personen som publicerat inlägget. För att förstärka SDR:s varumärke, kommentera med turkost hjärta och ILY-tecknet. Kom igen nu!

#5 Sälj in det svenska teckenspråket i sociala medier! Jag är urlädd på den där stillbilden med händer och ljusblå bakgrund som cirkulerat på nätet sedan stenåldern. Den är lite som konstverk, där människor kan göra olika tolkningar såsom tecken för PROGRAM, STADGAR eller EFTERMIDDAG. Ni bör bunkra upp med ett ordentligt arkiv som innehåller nytagna och snygga pressbilder på teckenspråk för variationens och vår skull. Innan ni marknadsför, glöm inte att tydligt skriva "I betalt samarbete med..." i början av inlägget. *En mäktig isländsk vulkan*

Ja, nu är jag klar. Det är enkla råd att följa och dessutom helt gratis.

Glad sommar önskar jag er!

PS: HYFF MEDDELA: Ta detta med en nypa salt. DS.

SARAH REMGREN som har stora planer på att bli influencer... eller inte? Teckenspråksversionen av av krönikan finns också på dovastidning.se.

Månadslotten

Erbjudande!

Månadslott
150 kr/mån.
Just nu får du:
ICA presentkort
400 kr

SUPER-hjulet

Beställ och läs mer här:
www.manadslotten.se/sdr

Eller ring 08-39 60 60 eller maila till kundservice@manadslotten.se

- Månadslotten är Sveriges Dövas Riksförbund & Synskadades Riksförbunds egna lotteri
- Vinstbevakning — du missar aldrig någon vinst
- Högsta vinsten är 5 miljoner kronor i SUPER-dragningen!
- Dragningar varje dag en hel månad för 150 kr!

* 15 kr i fakturaavgift tillkommer utan Autogiro

Spelar du för mycket?
Ring stödlinjen 020 - 81 91 00

Spelinspektören

TA KÖRKÖRT!

 Västanviks folkhögskola

TA CHANSEN!

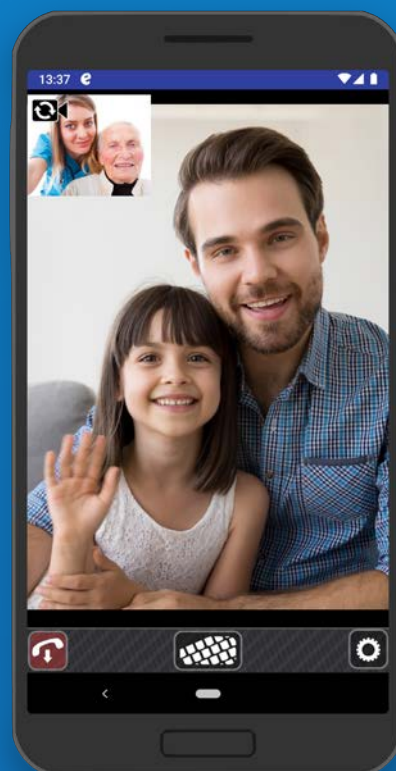
Omnitor

Tillgänglighet och trygghet

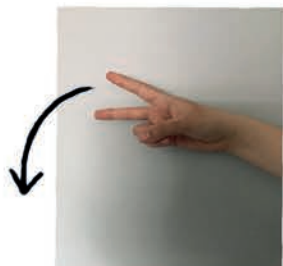

eCtouch
BY OMNITOR

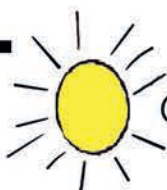
DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Våra produkter förskrivs som hjälpmedel av regionerna (landstingen)

+

+

?

-S

+

N

+

-

-

+

-

-E

Stockholmstolkarna

www.stockholmstolkarna.se
E-post: info@stockholmstolkarna.se
Följ STAB på
www.facebook.se/stockholmstolkarna